

De sterke bezetting van Brussel in 1830.

DOOR

C. C. DE GELDER.

Res. Kolonel van den Generalen Staf.

I. Inleiding.

Over het ontstaan van den Belgischen opstand willen wij niet uitweiden; het zij voldoende er op te wijzen, dat talrijke oorzaken hierbij hebben saamgewerkt en sterke Fransche invloeden merkbaar zijn geweest.

Over het uitbreken van het oproer te Brussel, in den avond van 25 Augustus, spreken wij evenmin; het plan hiervoor bestond blijkbaar te voren, blijkens de aanplakbriefjes: „Lundi feu d'artifice, Mardi illumination, Mercredi révolution”. De opvoering van de Muette de Portici was slechts bijzaak. Evenwel zij is er op gewezen, dat er op de validiteit en flinkheid der stedelijke autoriteiten nogal iets viel af te dingen.

De gouverneur van Z.-Brabant, Vicomte H. VAN DER FOSSE, is al spoedig geëclipseerd; de burgemeester Bn. DE WELLENS, financieel getroffen, was naar zijn buiten vertrokken; de commandant der Schutterij GERMAIN was uiterst bezorgd voor de eigen veiligheid en hield zich schuil; de Schutterij zelve (1734 man) was door nummervervisseling en geforceerde afkeuringen zóó vol onbetrouwbare elementen, dat men haar de wapens niet durfde laten en de oefening op 22 Aug. zelfs had afgelast, uit vrees, dat zij de wapenen zou behouden.

De militaire gouverneur der stad, Lt. generaal DE CONSTANT-VILLARS, was 80 jaar en ziekelijk; de plaatselijk-commandant, Gen. majoor DE WAUTHIER (Belg), en de Inspecteur der Marechaussee ABERSON bleven op den achtergrond en slechts de Gen. majoor Graaf v. BIJLANDT, de provinciale-commandant, die feitelijk in Brussel niets te zeggen had, trad naar voren.¹⁾

De Directeur van Politie Ridder DE KNIJFF DE GONTREUIL was niet tegen zijn taak opgewassen.

Voorts bedenke men, dat er geen wet op den staat van oorlog of beleg bestond. Het militair gezag, vertegenwoordigd door den plaatsvervangend-gouverneur v. BIJLANDT, kon, na machtiging van den gouverneur DE CONSTANT-VILLARS, slechts ingrijpen *met machtiging en op verzoek* van de burgerlijke autoriteiten, die zich eerst op 26 Aug. ten 1.00 voorm. deden gelden. Zodoende werden eerst ten 3.30 voorm. orders gegeven, terwijl inmiddels de piketten geenerlei aanwijzingen van de politie ontvingen en de wachten zelfs geen patronen bezaten.

¹⁾ Voor instructie Gouverneur, zie K. B. 22 Maart 1819.

Voor instructie Provinc. Ct., zie K. B. 24 Jan. 1827 no. 53 (R.M. I blz. 50).

Voor verstrekken munitie, zie Instructie D. v. O. 18 Dec. '15 no. 10.

Werkeloos zag men toe, toen verschillende huizen werden geplunderd en verbrand. Maar ook het garnizoen had geen geschut en bijna geen scherpe patronen; het kon in de duistere stad, de smalle straten, moeilijk ageeren en ontving zelfs van het stedelijk bestuur het verzoek (26 Aug.) om naar de kazernes terug te keeren. Men bedenke hierbij dat, alles in alles geen 1500 man beschikbaar waren ¹⁾ (Brussel had toen 100.000 inwoners); de commandant wilde hiermede vooral de Bank, de Paleizen en de kazernes (wapens) beschermen en allereerst trachten tijd te winnen. De Schutterij durfde men niet op te roepen, terwijl in het algemeen een zóó zachtaardige stemming heerschte, dat wij bijv. lezen (Buffin I p. 585):

„M. DE CAPIAUMONT ²⁾ m'a dit, que son chef lui avoit donné la consigne d'agir avec la plus grande douceur, de se laisser même cracher à la figure. Il lui a répondu que cependant il se défendrait; le chef ne pouvant le lui défendre et ne voulant pas le lui permettre, lui a tourné le dos.”

De oproermakers bestonden voor een groot deel uit vreemdelingen, deels als gevolg van de tentoonstelling in Augustus te Brussel, anderdeels wjl men ze, na de Julirevolutie, uit Frankrijk wilde spuien. Daarnevens denke men zich een proletariaat, dat door de invoering van machines gedeeltelijk werkeloos en door de rechten op gemaal en geslacht geprikkeld was.

Het geheel echter werd blijkbaar geleid door *Fransche agenten*, die primo op eene vereeniging met Frankrijk aanstuurden (de eeuwenoude gedachte) en hun volgelingen wisten te wapenen door wapenwinkels te plunderen, de stedelijke brandweer te ontwapenen en later ook de schutterij-wapens te vermeesteren.

De generaal v. BILANDT heeft alras gemeend het handhaven van de orde te moeten overlaten aan een eigener beweging ontstane Burgerwacht uit de goeude en kleine burgerij, onder leiding van Bn. D'HOOGVORST ³⁾, den oud-officier PLETINCKX ⁴⁾, den gep. lt. kol. LESCAILLE e.a., die door den Gouverneur v. D. FOSSE zeer werden aanbevolen en zóódoende ook wapens ontvingen.

Zelf gelastte hij den troepen: de wapens slechts tot zelfverdediging te bezigen en vreesde voor hun geleidelijken afval (Buffin I blz. 80); voor de verpleging was hij vrijwel afhankelijk van de burgerwacht. Het gelukte hem weliswaar nog het res. bataljon der Ie Afd. uit Vilvoorden (180 man, met patronen), zoomede 2 eskadrons Drag. Reg.

¹⁾ Door de localisatie der troepen bestond het garnizoen v.n. uit Belgen, die zich op patrouille of op post zeer licht lieten ontwapenen. De C. hield ze dus liever bijeen.

²⁾ Diende bij het 2e Bat. Jagers (Belgen) als officier.

³⁾ Volgens LIMBURG—STYRUM: „een zwak en onverstandig man, zeer betrokken in de kwestie der petitionnementen”.

⁴⁾ PLETINCKX was eigenaar van het Hotel de la Paix (Rue de la Violette), zeer anti-Nederlandsch. Weldra vinden wij hem als kolonel der cavalerie terug (hij had als luitenant den dienst verlaten).

No. 4 aan te trekken, doch generaal CHASSÉ, bevelhebber in de Grootte Mil. Afdeeling, weigerde, zonder machtiging D.v.O., hem met troepen uit Antwerpen te versterken. De centralisatie-geest!

Op 28 Aug. vaardigde v. BIJLANDT daarom eene proclamatie uit, behelzende dat niet meer troepen zouden binnenrukken, zoolang het gezag niet verder werd aangerand.

De Koning, die bloedvergieten wilde vermijden, riep einde Augustus de Volksvertegenwoordiging tegen 13 September in buitengewone vergadering bijeen (normaal eerst in October) en zond tezelfder tijd den Prins VAN ORANJE naar Brussel om de orde en rust te herstellen. Op verzoek van de voornaamste Belgen kwam de Prins (1 Sept.) *zonder* troepen de stad binnen door de Laekensche poort, liep veel gevaar, doch bereikte zijn paleis, alwaar hij v. BIJLANDT voor zijn beleid bedankte. Tot 3 Sept. werd nu met allerlei personen onderhandeld; echter hem werden allerlei eischen gesteld, die hij niet kon inwilligen. Het einde was dan ook, dat Z.K.H. op 3 Sept. met het zeer vermoede garnizoen op Vilvoorden terugging.

Men mag dezen intocht, bijkans onbeschermd, beschouwen als een bewijs van grooten persoonlijken moed; het resultaat was echter uiterst gering en de Prins eindigde met als bemiddelaar naar Den Haag te gaan.

Op 13 Sept. kwam thans de Volksvertegenwoordiging bijeen, doch maakte weinig voortgang; alleen over het adres van antwoord aan den Koning werd niet minder dan negen dagen beraadslaagd. Ten slotte evenwel (28 Sept.) bleek de meerderheid voor een bestuurlijke scheiding van Noord en Zuid te vinden.

Inmiddels echter bereikten den Koning van alle zijden, óók van de Z. Nederlandsche ministers en kamerleden, verzoeken om aan de anarchie en de plunderingen in Brussel een einde te maken, waarbij hulp der goedgezinden werd toegezegd; immers de Fransche avonturiers (wel 4000) en Luikenaars bleven hier toestroomen. Zij plunderden alom, vernielden de fabrieken, hadden het stadhuis bezet en bereidden zelfs aanvallen voor op 's Konings troepen bij Vilvoorden.

In den nacht van 21 Sept. ontving daarom Prins FREDERIK te Antwerpen het bevel om naar Brussel op te rukken en aldaar, te zamen met de vrienden van orde en rust, den normalen toestand te herstellen en de vreemdelingen te verjagen (een en ander echter met zoo gering mogelijke beschadiging en bloedstorting)¹⁾, voorts de burgerwacht te ontbinden en de autoriteiten in haar gezag te herstellen. Hijzelf had aangeraden om liever eerst de beslissing van de Staten-Generaal af te

¹⁾ Het Alg. Handelsbl. van 26 September j.l. schreef: „Een militaire onderneming, die niet vrijelijk over geweldsmiddelen mag beschikken en dus in haar vrijheid beperkt is, is moeilijk uitvoerbaar en hierin ligt de voornaamste reden van het mislukken van die van Prins FREDERIK’”.

wachten en *vooral niet* een van 's Konings zonen met het dempen van het oproer te belasten, daar ook krachtige maatregelen noodig konden blijken. Zoodoende werd hij slechts belast met de *algemeene* leiding en met *bemiddeling*. Aan Lt.generaal TRIP werd echter de militaire uitvoering opgedragen, daarin bijgestaan door den Chef v.d. Generalen Staf DE CONSTANT REBECQUE.

Nu bedenke men bij het volgende: dat gevechten in steden een zeer bijzonder en moeilijk karakter dragen, dat de troepen er geenerlei oefening in of instructie voor bezaten, dat de Chefs wisten, hoezeer de troepen het in Saragossa, Napels, Turijn en laatstelijk in Parijs (Juli 1830) hadden afgelegd.

Intusschen men verwachtte op dat oogenblik weinig of geen strijd, doch wèl *hulp van de burgerwacht*. Ten onrechte, zooals zal blijken.

II. De sterke bezetting van Brussel.

Op 21 Sept. begon de opmarsch naar Mechelen, op 22 Sept. die naar Vilvoorden.

In Brussel was inmiddels de burgerwacht vrijwel verloopen, de stad vol barricaden; de huizen waren vol schietgaten en de vrijwilligers deden reeds uitvallen.

In de St. Joriscclub speelden meest Franschen den baas (NIELLON, DECHEZ — JENNEVAL, dichter der Brabançonne — CULHAT, GRÉGOIRE), maar ook Luikenaars (DUCPETIAUX), of PLETINCKX en VAN HALEN, een internationaal avonturier. Op het bericht van de nadering der troepen kozen echter velen het hazenpad en zelfs NIELLON ging naar Valenciennes, om kruit te halen.

Men aarzelde dan ook lang, of men Brussel wel zou verdedigen; ten slotte echter werd het volk opgezweept door een proclamatie, dat de troepen kwamen om te plunderen en te verwoesten.

Prins FREDERIK had zijnerzijds een zeer kalme en vredelievende proclamatie doen drukken en de pakketten o.a. gezonden aan het adres van den oud-et. der burgerwacht, D'HOOGVORST, die echter — uit opzet of onvermogen — verzuimde ze te doen verspreiden, zoodat zij onbekend bleef.

In beginsel ware dan ook een *onverwacht* binnenrukken beter geweest; had men een aanval bedoeld, zoo waren: een concentratie van alle krachten, een algeheele insluiting van de stad, dan wel een voorafgaande beschieting en een hongerkuur, aan te raden.¹⁾

Echter men rekende vóór alles op een goede ontvangst en op de medewerking der goedgezinden . . . die echter hun huis niet verlieten.

En thans een blik op het leger.

Oorspronkelijk was in 1814 bedoeld een vrijwilligers-leger, met daar-

¹⁾ Zie Documents historiques I blz. 117, het optreden van generaal ANDRÉOSSY in 1809 tegenover Weenen.

naast landmilitie. Weldra echter werd (1819) het geheel saamgesmolten, bij gebrek aan vrijwilligers, tot bataljons nationale-militie, bestaande in beginsel uit $\frac{1}{4}$ vrijwilligers en $\frac{3}{4}$ miliciens. De Nassausche en Zwitsersche regimenten waren respectievelijk in 1820 en 1829 verdwenen; in laatstgenoemd jaar waren daartegenover opgericht: de afdeeling Grenadiers (3 bataljons) en 2 bataljons Jagers, als *keurtroepen*, zoodat bij genoemde afdeeling een instructie(oefen)bataljon.

De afd. Grenadiers telde 1020 vrijwilligers op 1620 miliciens; een Jagerbataljon 340 vrijw. op 680 miliciens. De miliciens hadden een diensttijd van 5 jaren, doch werden jaarlijks slechts *één maand* opgeroepen; wel had de Koning het recht om een gedeelte langer te houden, echter — *pecunia causa* — bleef zulks meestal achterwege. Eerst in '29 werd de oefentijd op één jaar bepaald; geschoten werd slechts eenmaal 's jaars en verder vormden gesloten oefeningen, garnizoensdienst en poetsen de hoofdschotel.

Men vuurde op 3 gelederen (voorste gelid geknield), of op 2 gelederen staande, in gesloten orde (achterste gelid laadde de voorlaad-vuursteen geweren); het flankerbataljon vormde bij elke afdeeling de *lichte infanterie*¹⁾; aan verspreid gevecht of velddienst werd echter niet veel gedaan.

De theoretische officiersopleiding bij de Inf. en Cav. was nog vrij primitief (eerst in 1828 werd de K.M.A. opgericht), de bruikbaarheid der onderofficieren over 't geheel zeer gering (Gedenkstukken 10, IV blz. 256).

De artillerie-batterijen telden elk 6 kanonnen (kogels en kartetsen) en 2 houwitsers (granaten).

De cavalerie was voor het gevecht in gesloten orde en met het blanke wapen het meest geschikt.

En ten slotte was nog in 1827 de Schutterijwet tot stand gekomen; waar deze echter slechts weinig oefening toeliet, geenerlei eischen aan de officieren en het kader stelde, in vreedstijd nummervervisseling en in oorlogstijd plaatsvervanging kende, was de militaire waarde der Schutterij niet groot.

III. *De sterkte van het leger en de gevechten op 23/26 September.*

Wij verwijzen hiervoor naar Bijlage I, merken echter op, dat niet het *geheele* leger naar Brussel is gegaan (zie Bijlage II), doch o.a. een deel te Mechelen als rugdekking, enz. is gebleven. Men denke zich thans, dat het leger in eenige colonnes op 23 Sept. des voorm. naar verschillende poorten van Brussel oprukte, altijd nog in de meening van weinig of geen strijd te zullen voeren. De wallen bestonden nog (zijn thans boulevards).

¹⁾ Zie Tactiek van C. VON DECKER, vert. door Bn. L. VAN BOECOP, zoodat de reglementen dier dagen. Het woord „initiatief” doet dan nog zeer vreemd aan.

De colonne VAN BALVEREN liet zich binnen lokken, overvallen en werd grootendeels uiteengeslagen.

De rechtercolonne had een weinig beteekenende taak en heeft dan ook weinig gepresteerd.

Anders echter stond het bij de middencolonne, welke het hek aan de Schaerbeeksche poort met artillerie moest stukschieten en onder een hevig vuur uit de huizen en barricades der Rue Royale in colonne voorwaarts gaan. Hier is in en om de huizen duchtig gestreden, zoo zelfs, dat de bataljons der 9e en 10e Afdeeling aarzelden om voorwaarts te gaan.¹⁾

Huis voor huis moest veelal worden veroverd, doch ten slotte bereikte men het Park en de paleizen.

Wij kunnen dezen strijd, waarbij het flankeurbataljon der Grenadiers, de compagnie HARDY (Belg) aan het hoofd, tirailleurs op de flanken, zich roemrijk gedroeg, niet in details behandelen. Het zij daarom voldoende erop te wijzen, dat òn infanterie òn artillerie zich zeer hebben onderscheiden.

Men bepaalde zich echter tot een bezetten van de voornaamste objecten der bovenstad en werd zelfs geen meester van de Place Royale.

De linkerecolonne, langs Leuvensche poort en Rue Ducale e.a. gedirigeerd, veroverde zonder veel moeite ook de Namensche poort.

En thans scheen den Prins, waar de goedgezinden nergens te bekenen waren, het oogenblik daar om naar onderhandelingen te streven. Zoodoende werd, ten 1.00 nam., de lt.kolonel DE GUMOENS als parlementair afgevaardigd, een opdracht, welke hem bijkans het leven en in elk geval mishandeling en gevangenschap bezorgde.

Bij den Prins, die in Schaerbeek was gebleven, vervoegde zich een commissie, met vrij exorbitante eischen, waaronder primo de wederontruiming der stad en teruggaan der troepen tot op 6 mijl.

De Prins verklaarde zich tot inwilliging niet gemachtigd, doch deed de toezegging om slechts *verdedigend* te zullen optreden.

Zulks was ongetwijfeld uitnemend bedoeld, echter feitelijk werden hiermede alle troeven uit handen gegeven, immers de troepen zagen zich tot passiviteit veroordeeld, terwijl 's nachts de barricaden bijkans onbewaakt waren.

Men wist zeer wel, dat slechts *geweld* resultaten kon opleveren; Prins FREDERIK zag hier echter — ook gezien zijn instructie — tegen op; zijn troepen waren te weinig in aantal, te weinig geoefend (zie dagboek CONSTANT REBECQUE, Buffin I 44), er bevonden zich veel Belgen onder en de vuursteengeweren hadden, in den stroomenden regen, weinig nut.

¹⁾ R. Gesch. Public. no. 46 IV blz. 162. De generaal SCHURMAN uitte zich in dien zin, dat zij verdienden te worden gedecimeerd. Maar, wat kan men verwachten van weinig geoefende en zwak geëncadreerde troepen? Hier zoeken men de schuldigen elders. Typisch doet het aan om later de lijst van gedecoreerden van deze zelfde afdeeling in te zien! (Zie ook Buffin II, blz. 40).

Luit. generaal TRIP werd dan ook niet aangespoord tot energieke daden.

Wel echter doet het typisch aan om te lezen, dat de CONSTANT REBECQUE verlangde: òf aanpakken, òf ter plaatse verschansen. Echter hij had slechts een *adviseerende* stem.¹⁾

De overige bevelhebbers (SCHURMAN was gewond), betoogden veeleer, dat onderhandelen de aangewezen methode was en zodoende zien wij in die richting nog eenige pogingen (pastoor van Laeken e.a.) en gaandeweg groote weifeling in de leiding ontstaan.

De opstandelingen werden talrijker en driester, onze troepen kwamen meer en meer in het nadeel; zij moesten in den regen bivakkeeren, hadden onvoldoende verpleging, de Belgen begonnen uit de gelederen te deserteeren. De rijdende-artillerie had haar munitie vershoten.

Toch heeft de Prins, blijkens zijn proclamatie van 26 Sept., nog het voornemen gehad om te blijven en meer troepen ter versterking en aflossing te doen komen. Toen echter de CONSTANT (gewond) naar Den Haag was gezonden, de burgerij passief bleef en de bevelhebbers oordeelden, dat men bezwaarlijk huis voor huis kon nemen en Brussel in een puinhoop veranderen, toen de troepen zeer vermoeid bleken en demoralisatie intrad, toen besloot de Prins, tegen wil en dank, tot den terugtocht op Vilvoorden. De verliezen waren niet gering (Bijlage III).

Met dezen terugtocht was echter niet slechts de expeditie mislukt, doch het oproer een succes geworden, zoodat alras het leger begon te verloopen, terwijl het gezag een onherstelbaren knak had gekregen.

Herhaaldelijk dook en duikt in Belgische bladen het bericht op, dat de Hollandsche troepen (23/26 Sept.) wreedheden hebben bedreven. Wij willen hiertegenover stellen, dat aan Belgische zijde brand en plundering aan de orde van den dag waren, dat VAN HALEN de gevangenen wilde doen fusilleeren, PLETINCKX de troepen met vitriool bespuiten; dat tal van vrouwen hebben meegevochten, waaronder zelfs een baronesse DUVAL, kortom dat van die zijde zeker *geen* matiging viel te bespeuren.

De kinderen op bajonetten gestoken²⁾, de gevioleerde meisjeskostschool e.d. mogen wij, ook op grond van de Belgische geschiedschrijving, wel naar het rijk der fabelen en der propaganda terugwijzen.

Maar ook uit anderen hoofde past den Belgen *groote* voorzichtigheid bij het lanceeren van soortgelijke beschuldigingen. Immers, wat de deserteurs hebben uitgericht, weten wij uiteraard niet.

Doch misschien mogen wij ten slotte wel verwijzen naar CHARLES

¹⁾ VON GAGERN vertelt van DE CONSTANT REBECQUE: „Comment, vous voulez un général à Gand. C'est ici que nous en aurions besoin, nous n'en avons absolument pas. Je suis le seul, qui soutient le moral du Prince; tous les autres fléchissent et sont d'opinion de céder. Mais nous ne devons absolument pas céder à cette canaille; il faut l'écraser”.

²⁾ Zie Algem. Handelsblad 10 October '30 j.l.

WHITE (The Belgic Revolution), waarin het volgens dezen onpartijdige heet¹⁾:

„Alvorens van deze gebeurtenissen af te stappen, is het noodig om een woord te zeggen over een onderwerp, dat van het grootste gewicht is voor de eer en de reputatie der Hollanders. Men beschuldigt hen van plunderingen en van allerhande uitspattingen. Deze beschuldigingen zijn voor het meerendeel ontbloot van allen grond. Prins FREDERIK is ervan beschuldigd tot het plunderen en moorden te hebben *aangezet* en gebrek aan persoonlijken moed te hebben getoond. Wat het eerste verwijt betreft, zoo kunnen zijn dagorders bewijzen, dat hij alle mogelijke middelen in het werk heeft gesteld om de discipline te bewaren, en dat een aanvoerder onmogelijk krachtiger maatregelen had kunnen nemen tot voorkoming van uitspattingen. Maar zelfs indien men het grootste deel van deze gemeene beschuldigingen van geweld, verkrachting en moord in koelen bloede verwerpt als fabels en geruchten, die verspreid werden met het doel om de volkshaat tegen de Hollanders op te hitsen, vooral in de provincie — en indien men aan den anderen kant erkent dat er veel ordeverstoringen plaats hadden, *dan nog* moet de Belgische geschiedvorseher ervoor oppassen om deze laatste niet te overdrijven. *Want tweederden der soldaten, die hier optraden, waren geboren in de zuidelijke provinciën*, en geen enkel sophisme zou hen kunnen vrijwaren van de beschuldiging aan zulke wanordelijkheden te hebben deelgenomen.”

Tot zoover de Britsche historicus. Wij gelooven dat wij aan dit betoog niets behoeven toe te voegen, behalve dan nog dat ook het gewapende plebs in Brussel de rol heeft gespeeld, welke onpure elementen bij elke ordeverstoring trachten te spelen. De schuldigen stamden dus geenszins allen zoover van het Brusselsche huis, als de „Gazette” zou willen doen gelooven, omdat dit blad de historie misbruiken wil om het Nederland van 1930 onaangenaam te zijn.

Moge men dan ook aanmerking kunnen maken op het algemeen beleid, door politiek vertroebeld, er schijnt ons meer reden om de humaniteit der troepenleiding te groot, dan te gering te achten. En in elk geval hebben de troepen zelve veel lof en weinig blaam verdiend. En dit mag wel in de herinnering blijven leven.

1) Dit verhaal dateert al uit den Oostenrijkschen tijd (\pm 1789) en is opnieuw verschenen (te Hasselt) in een almanakje van 1830. De bewuste meisjeskostschool had in die dagen geen enkele leerlinge present.

CARTWRIGHT (Zie Gedenkst. 10 Dl. I), die medebeschuldigt, was niet te Brussel en had zijn berichten minstens uit de tweede hand. Het is niet onaardig om hier-tegenover een bericht van Box te plaatsen (Ged. 10 dl. IV blz. 181).

BIJLAGE I.

Sterkte leger op 22 Sept. 1830 (bestemd tegen Brussel).

1e Brigade, Gen. Maj. SCHUURMAN, om Mechelen.

(Tenminste ½ Belgen) 3 bat. Grenadiers, Kol. Jhr. KLERCK + Instructiebataljon.

Geheel Belgen 2e bat. Jagers, Lt. Kol. EVERTS.

Grootendeels Belgen 2 bat. 5e Afdeeling { Kol. DE FAILLY { 's-Hertogenbosch.
idem 1 bat. 11e Afdeeling { Leuven.

Regt. lichte drag. No. 4, Lt. Kol. CROOIJ, Mechelen.

Bij. Rijd. artie, No. 2, Kapt. COEHOORN.

Totaal 5167 man.

2e Brigade, Gen. Maj. DE FAVAUGE, om Contich.

Noord-Nederl. { 3 bat. 9e Afdeeling, Kol. ROEMER (Amsterdam, Leiden, Utrecht).
 { 3 bat. 10 Afdeeling, Kol. v. QUADT (Haarlem, Gorinchem, Utrecht).

Belgen 3 bat. 15e Afdeeling, Kol. DE LENS, Antwerpen.

Batterij te voet No. 5, Kapt. v. NIEUWKUIJK.

Totaal 6603 man.

Cavalerie, Gen. Maj. POST, om Mechelen.

Regt. Kurassiers No. 3, Kol. DE MARNEFFE (Belg) te Leiden.

Regt. Kurassiers No. 9, Kol. DE GALLIÈRES, Haarlem.

Regt. Kurassiers No. 10, Kol. DE POSSON (Belg), Utrecht, Tiel, Bommel.

Totaal 1073 man.

Artillerie, Kolonel LIST.

3 batterijen Rijd. artie. (Breda, 's-Hertogenbosch).

Totaal 388 man.

Detachement, v. BALVEREN.

1 Bataljon 5e Afdeeling, Lt. Kol. SCHENOFSKI (Belg) (Walen en Vlamingen).

650 man.

Regt. Huzaren No. 6, Kol. v. BALVEREN (Walen en Vlamingen).

350 paarden.

Totaal 1020

Totaal generaal 14251 man.

N.B. Een ander korps (Lt. Generaal CORT—HEYLIGERS) werd om Maastricht tegen Luik geconcentreerd.

BIJLAGE II.

Algemeen Bevelhebber Lt. Generaal Jhr. A. D. Trip van Zoutlandt.*a. Rechtercolonne*, Gen. Maj. DE FAVAUGE.

I 9e Afd., 1 eskadron en 2 st. 5e batterij (900 man en 100 pd.) zullen *Willemspoort* (Laekensche-) bezetten (jonge miliciens).

Reserve te Vilvoorden: III 9e Afd., $\frac{1}{2}$ esk. en 2 stukken.

Rest (15e Afd. enz.) bleef voorloopig te Mechelen voor demonstratie tegen Leuven en e.q. voor opmarsch naar benedenstad Brussel.

b. Middencolonne, Gen. Maj. SCHURMAN.

3 bats. Grenadiers (flankeur bat. SERRARIS voorop)	} grootendeels jonge miliciens	} 8 bataljons; wagens met pioniergereedschap.
II 9e Afd.		
3 bats. 10e Afd.		
II 11e Afd.		

2 rijd. bijen., 2 esks. Drag. No. 4 enz.; totaal 4900 man en 200 pd. op Schaerbeeksche-poort, door Rue Royale naar Park.

c. Linkercolonne, Gen. Maj. POST.

Lanciers, Kurassiers, 1 rijd. bij. 1100 pd.	} 1700 man	} op Leuvensche poort, langs Boulevard, naar Namensche poort, Place Royale, Park.
2e bat. Jagers, Instructie-bat.,		
III 5e Afd.		

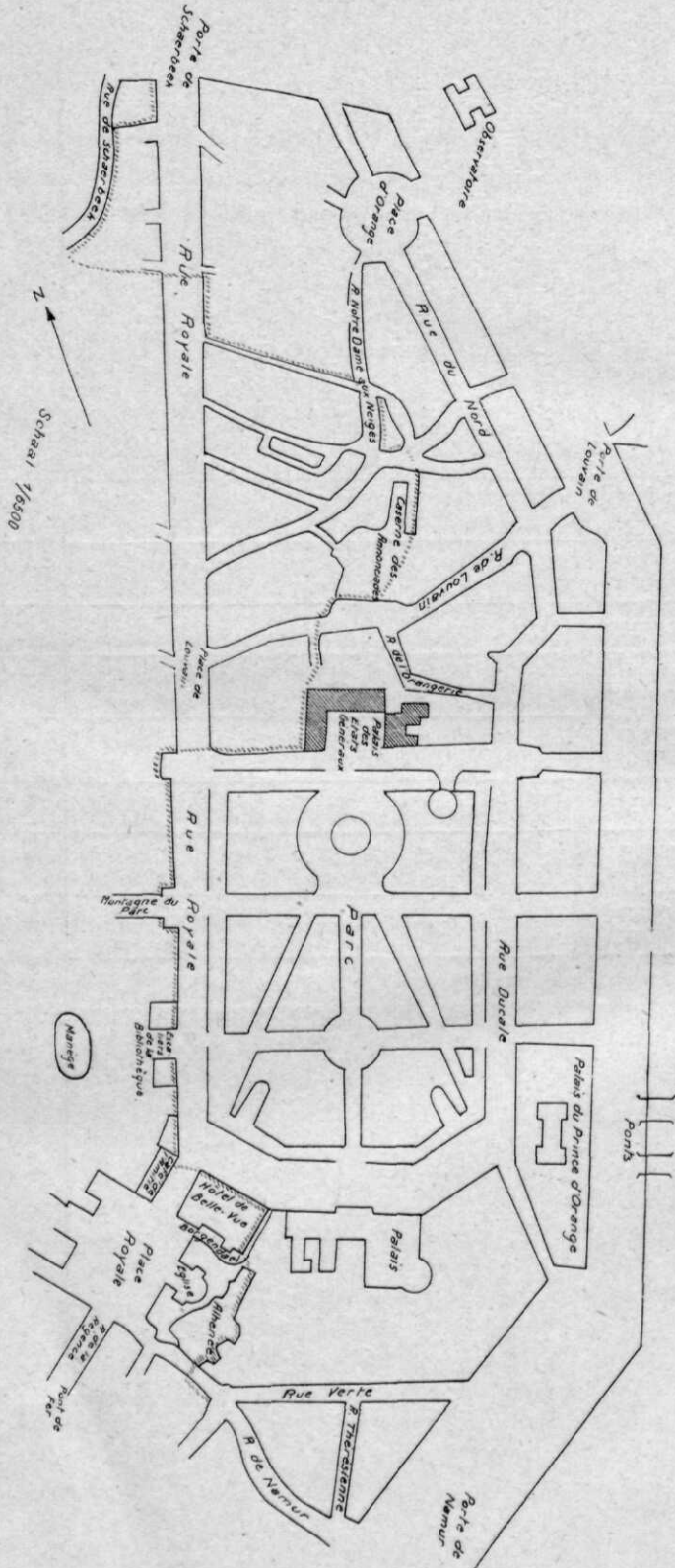
d. Demonstratieve colonne, Kol. VAN BALVEREN.

I 5e Afd. en 3 esks. Huzaren No. 6 (650 man, 350 pd.) naar Vlaamsche poort (benedenstad).

Totaal generaal: 8150 man, 1750 ruiters, 26 stukken.

Staven en korpsen.	Gesneuvelden			Gekwetsten			Krijgsgevangenen of vermist			
	Offn.	Onder-Ofn.	Korpl. ei soldn.	Offn.	Onder-Ofn.	Korpl. ei soldn.	Offn.	Onder-Ofn.	Korpl. ei soldn.	
Generale Staf	1	5	28	3	10	186	2	52		Gekwetst: Lt. Generaal DE CONSTANT REBEQUE, Gen. Majoor SCHURMAN, 1e Lt. DE NORMANDIE 'S JACOB.
Afd. Grenadiers	1	1	6	1+	15			12		
Instructie-bataljon										
2e Bat. Jagers			10	2	4	49		10		Krijgsgevangenen: Lt. Kol. DE GUMOËNS, Kapt. v. UCHELEN.
5e Afdeling (3e bataljon)	1		3	2	1	23		6		
9e Afdeling			17	6	4	82		38		+ Overleden aan verwonding.
10e Afdeling	1		31	3	8	156	1	32		Gesneuveld: Majoor KRAHMER DE BICHIN.
Rijd. artie. (b. 1, 2 en 3)	1			1	3	32		1		
Batt. No. 5						2				
Afd. Kurassiers No. 3						1	1			
Regt. Drag. No. 4			1	2	3					
Reg. Lanciers No. 10			1	2	2	12			1	
Totaal	5	6	97	32	35	561	4	6	152	
			108		628				162	

Colonne v. BALVEREN:
 ± 100 gesneuvelden en gewonden;
 o.a. 2 hoofdoffn. gevangen.

Plan van de bovenstad van Brussel.

Stelling door de Hollandsche troepen op 23 Sept. ongeveer bezet.

Een Sectie V bij de Lichte Brigade?

DOOR

S. L. WIJNBERGEN,
Res. Kapitein der Genie.

Volgens een mededeeling in de N.R.Ct. zou bij het debat in de vergadering van de Vereeniging ter beoefening van krijgswetenschappen op 19 Nov. j.l., naar aanleiding van de door den majoor der genie P. W. SCHARROO gehouden voordracht over „Gebruik, organisatie en opleiding van technische troepen”, door den majoor der genie D. VAN DEN BERG zijn betoogd, dat hij ook bij de Lichte Brigade een Sectie V noodig acht. Deze mededeeling volgt na de opmerking, dat de Sectiën V van de staven der hooge legereenheden te slecht bezet zijn.

Ofschoon ik met den debater de meening deel, dat boven de organieke gevechtssterkte der P.Pn.A.-Lt.B. tot steun van de leiding indeeling van ten minste één genieofficier noodzakelijk is, acht ik toch de conclusie, waartoe hij komt, minder gelukkig.

Overwegingen over de indeeling van een Sectie V bij de Lt.B. mogen alleen berusten op de behoeften van de Lt.B., gegrond op de aan haar te stellen eischen.

Kenmerkende verschillen tusschen de werkzaamheden van de Lt.B. en de D.G.,e.q.Div., zijn gelegen in:

- 1e. de taak;
- 2e. de uitgestrektheid der werkingssfeer;
- 3e. het tempo.

Ad. 1e. Op den voorgrond treden bij de Lt.B. de verkenning, de beveiliging, snel verplaatsbare reserve.

Gelegenheid tot voorbereiding ontbreekt in den regel. Een besluit van den C.Lt.B. vordert veelal onmiddellijk handelingen. Een bevel voor den C.-P.Pn.A. dient dezen daarom ten spoedigste te bereiken om zoo snel mogelijk ten uitvoer te worden gebracht. Elke schakel tusschen C.Lt.B. en C.-P.Pn.A. werkt vertragend. In aanraking met den vijand is steeds verandering van situatie en bevelen mogelijk.

De gevechtsberichten van de onderdeelen der P.Pn.A. zijn gericht tot den C.-P.Pn.A., doch dienen in de gevallen, waar zij de tactische handelingen der Lt.B. kunnen beïnvloeden, ten spoedigste bij den C.Lt.B. bekend te zijn.

Toetst men de taak van Sectie V (Leidraad bevelvoering, pt. 17) aan de werkzaamheden der Lt.B., dan blijkt, dat de aan Sectie V toegedachte werkzaamheden niet tot haar recht komen.

Aanvullen en verstrekken van materieel zal veelal door de P.Pn.A. ter plaatse moeten geschieden. Dit geldt nog in sterkere mate voor

materialen ter uitvoering van kunstwerken. De snelle en veelvuldige verplaatsing, de kwetsbare verbindingen en de onmiddellijke behoefte vorderen dit.

Voor het bewerken van gegevens van technischen aard ten aanzien van de te verrichten pionier- en geniewerkzaamheden bestaat in den regel weinig gelegenheid.

Het stellen van inundaties, zoomede het tewerk stellen van arbeiderskorpsen zal bij de bewegelijke taak der Lt.B. hooge uitzondering zijn. De noodzakelijkheid van een Sectie V wordt dan ook ter uitvoering van de in pt. 17 genoemde werkzaamheden niet gevoeld.

Ad. 2e. Het front der Lt.B. kan onder normale omstandigheden bedragen ± 30 km, de afstand tusschen de verkenningdetachementen ± 25 km. De ± 200 man sterk zijnde P.Pn.A. kan over ± 750 km² verspreid zijn. De practijk der oefeningen leert, dat verspreiding, in den regel langs de marschwegen, veel voorkomt.

Is bij de divisie-pioniers directe leiding van den pionierecommandant bij de uitvoering van werkzaamheden dikwijls mogelijk, bij de P.Pn.A. zal in den regel direct ingrijpen van den commandant uitgesloten zijn. Niet alleen op grond van den hier boven geschetsten toestand, welke zulks om practische redenen reeds onuitvoerbaar zou maken, maar vooral ook omdat daardoor het overzicht over en het inzicht in den stand der werkzaamheden van de afdeeling zouden verloren gaan. Omgekeerd zou ook de commandant voor zijn onderdeelen bezwaarlijk te bereiken zijn.

Een bevel van den C.Lt.B., dat tot uitvloeisel heeft het verrichten van werkzaamheden door een pionierafdeeling, optredende op een ander gedeelte van het front, dan waar de pionierecommandant, tot wien het bevel gericht is, zich bevindt, zou te laat tot uitvoering komen.

Directe opdrachten van een eventueele Sectie V aan ondercommandanten is organisatorisch ontoelaatbaar en zou een C.-Sectie V doen treden in de taak en verantwoording van C.-P.Pn.A.

Uit het bovenstaande volgt, dat de ondercommandanten aan hooge eischen zullen moeten voldoen. Een sterk ontwikkeld initiatief zal gepaard moeten gaan met een goed ontwikkeld zelfstandig oordeel. Daarnaast zullen ook de eischen, welke aan de bevelvoering worden gesteld, een oplossing noodig maken, welke aan de speciale behoefte tegemoet komt.

Niet alleen is noodig, dat de C.-P.Pn.A. ter contrôle op de uitvoering van de door den C.Lt.B. verstrekte opdrachten voortdurend op de hoogte blijft van den stand der werkzaamheden van de door hem uitgezonden detachementen, doch ook ten behoeve van de door hem aan den C.Lt.B. te verstrekken adviezen over de hulp, die de P.Pn.A. naar aanleiding van de tactische omstandigheden kan verlenen, is zulks noodzakelijk.

Kennis van den tactischen toestand is hem onontbeerlijk. De in den

regel blootgestelde positie, waaronder de pionierafdeelingen zullen moeten arbeiden, maakt dit trouwens ook zeer gewenscht.

Ook de C.Lt.B. zal over den gang der bij de P.Pn.A. in uitvoering zijnde werkzaamheden voortdurend op de hoogte dienen te zijn.

De C.-P.Pn.A. zal, indien hij dit wenschelijk acht, zich persoonlijk van den gang der werkzaamheden of van den plaaatselijken toestand moeten kunnen overtuigen.

Ad. 3e. Het verrassend optreden en de daartoe benoedigde snelheid der Lt.B. vorderen dat tusschen den C.Lt.B. en het uitvoerende onderdeel alleen die schakels worden aangebracht, welke onontbeerlijk zijn. De ervaringen, opgedaan bij de tactische oefeningen op de kaart en in het terrein, hebben niet doen voelen, dat een Sectie V hier gewenscht is.

In het bovenstaande heb ik gepoogd aan te toonen, dat het ontbreken van een Sectie V bevorderlijk is aan de goede uitvoering van de werkzaamheden der P.Pn.A. in het verband der Lt.B.

Zal de taak van den C.-P.Pn.A. eenerzijds hierdoor verzwaard worden, anderzijds zal door het beter kunnen overzien van den van de P.Pn.A. te vorderen arbeid een zoo nuttig mogelijk gebruik der P.Pn.A. verzekerd zijn .

Voor den C.-P.Pn.A. blijkt in deze o.a. noodig te zijn:

1e. bekendheid met den gang der werkzaamheden bij de onderdeelen der P.Pn.A.;

2e. bekendheid met de tactische omstandigheden;

3e. de mogelijkheid om zich vrij te maken ter eigen oriëntatie.

Hierdoor is hij in staat den C.Lt.B. te dienen van advies en hulp.

Deze taak zonder extra steun behoorlijk uit te voeren, moet onder oorlogsomstandigheden vrijwel niet mogelijk geacht worden.

Naast de in het troepenverband der P.Pn.A. ingedeelde officieren zal daarom aan den commandant dezer afdeeling toegevoegd dienen te worden ten minste één officier, die hem bij de uitvoering van zijn taak zal kunnen bijstaan. Zal deze officier het eene oogenblik den commandant dienen te vervangen, op een ander oogenblik zal hij ter plaatse zich van den gang der werkzaamheden kunnen overtuigen, wanneer dit den commandant wenschelijk voorkomt.

De hier bedoelde officier zal ouder moeten zijn dan de overige ingedeelde officieren en kan beschouwd worden als de plaatsvervangende commandant.

De formatie met een toegevoegde officier geeft de voordeelen van een Sectie V, doch heeft niet de nadeelen, welke uit de aanwezigheid van een Sectie V voor de Lt.B. zouden voortvloeien.

De Leidraad spreekt onder punt 9 van het „zoo noodig” optreden van het hoofd van Sectie V als pioniercommandant. De „noodzakelijkheid” is bij de Lt.B. van permanent karakter en aangezien het niet in de bedoeling van de aangehaalde bepaling kan liggen, hiervan een

permanenten toestand te maken, dient men te aanvaarden een oplossing in den geest, als hiervoor werd aangegeven.

Ben ik goed ingelicht, dan zouden dergelijke formaties in buitenlandsche legers reeds ingevoerd zijn.

Voor de P.Pn.A.-Lt.B. zou hierdoor in een sterk gevoelde behoefte worden voorzien.

De oorlogsorganisatie der infanterie.

DOOR

M. R. H. CALMEIJER,
Eerste-Luitenant der Infanterie.

I. Inleiding.

Organisatie is het middel om de voorhanden zijnde krachten zoo goed mogelijk te doen samenwerken ten bate van het doel, dat de organisator zich heeft gesteld.

Aan den opzet van iedere organisatie dient daarom vooraf te gaan een helder en scherp omlijnd besef van hetgeen met deze organisatie wordt beoogd. Ook ik wil daarom als hoeksteen van deze studie stellen het doel, dat met de infanterie bereikt moet worden, om vervolgens de toekomstige organisatie van dit wapen daarop te gronden. Dit doel nu is en kan niet anders zijn dan: *de vernietiging van de vijandelijke strijdkrachten.*

Het neerschrijven van deze waarheid moge banaal schijnen, doch is geenszins overbodig tegenover hen, die in verovering en behoud van terrein het doel van het voetvolk zien en mede het bestaansrecht van het wapen daaruit afleiden.

Eenmaal het doel gegeven, dient er klaarheid te bestaan omtrent de middelen, waarmede dit doel kan worden bereikt. Deze zijn bij de infanterie drieërlei en wel: *beweging, vuur en schok.*

De beweging kan daarbij verdeeld worden in het operationele gedeelte *buiten* het gevechtveld en het gedeelte *op* het gevechtveld.

Van het genoemde drietal geeft de schok het meest onmiddellijke resultaat; de beweging heeft zorg te dragen dat de stootkracht den vijand treft en wel in het meest vitale deel van zijn organisme; het vuur kan rechtstreeks tot het beoogde doel leiden en zoo den schok overbodig maken, dan wel slechts dienen om den schok voor te bereiden en de beweging mogelijk te maken. Van deze drie middelen heeft het voetvolk zich bediend, van den oermensch, die, tegen zijns gelijke optrekkend, hem steen en werpspeer toeslingerde en daarop met bijl en spies tot het handgemeen overging, tot de infanterist van heden, die zijn stormaanval door mitrailleur-, mortier- en granaatvuur doet voorafgaan.

De organisatie van de infanterie dient dus een zoodanige te zijn, dat zij deze middelen in staat stelt het gestelde doel te bereiken; zij houdt daardoor nauw verband met de bewapening, uitrusting en tactiek van het wapen en met den steun, welken het van de zusterwapens kan ontvangen. Is deze organisatie reeds thans, hier of elders, verwezenlijkt? Wij behoeven ter beantwoording van deze vraag slechts te

zien naar de tallooze organisaties en reorganisaties, waaraan de infanterie werd onderworpen, sedert zij in 1914 de vuurproef moest doorstaan, alsmede naar de nog talrijker voorstellen en beschouwingen, welke nog steeds in de militaire litteratuur verschijnen, om te weten, dat men hier en elders zoekende is. De gewenschte organisatie zal evenwel niet van heden op morgen ontstaan; zij groeit en terecht zeide Bilderdijk:

„Uit 't verleden groeit het heden,
„Uit het nu, wat worden zal”.

Ik stel mij daarom voor in enkele snel wisselende beelden te schetsen, hoe het voetvolk in den loop der eeuwen het probleem der organisatie heeft opgelost, om daarop bij de organisaties van 1914 een oogenblik langer stil te staan en aan te geven, waarin deze hebben gefaald en op welke wijze men deze gebreken tijdens en na den wereldoorlog heeft trachten te verbeteren. Daarop voortbouwende, wil ik aangeven hoe de ontwikkeling thans verder schrijdt en daarbij tevens vermelden welk einddoel daarbij m.i., in het bijzonder voor ons leger, in het oog dient te worden gehouden.

II. De organisatie der infanterie tot den wereldoorlog.

A. STOOT- EN VUURKRACHT.

Overall waar het voetvolk zich uit de primitiefste vormen ontwikkelt, treft men een verdeeling aan in zware en lichte infanterie. Eerstgenoemde vormt de stootkracht, laatstgenoemde heeft tot taak den stoot voor te bereiden door het vijandelijke verband te verzwakken en op te lossen.

Bij ALEXANDER DE GROOTE valt daarbij de merkwaardige bijzonderheid aan te stippen, dat hij zijn boogschutters gebruikte om den vijand in het centrum en op een der vleugels te binden, terwijl de stootkracht met voorliefde tegen 's vijands anderen vleugel werd gericht. Bovendien hadden de boogschutters en slingeraars de defensieve taak, mede te werken aan den afweer van de Perzische vechtwagens en strijdolifanten. Ten slotte zien wij, hoe deze groote legeraanvoerder den stoot van zijn phalanx bij voorkeur deed voorafgaan en voorbereiden door een charge van de zware ruitery.

HANNIBAL, wiens overwinning bij Cannae nog steeds het klassieke voorbeeld van den vernietigingsslag vormt, was de eerste veldheer, die niet al zijn kracht in front inzette, doch die daarentegen, door zijn voornaamste stootkracht, de Carthaagsche garde, tegen 's vijands flank en rug te werpen, de beslissing verkreeg.

CEASAR ontwikkelde dit denkbeeld van zijn grooten voorganger door niet alle krachten van den aanvang af in te zetten, doch vóór iederen slag een reserve aan infanterie-stootkracht te organiseren en zich over

tijd en plaats van het inzetten daarvan de beslissing voor te behouden.¹⁾

Na de *Middeleeuwen*, in welk tijdperk het voetvolk een zeer bescheiden rol speelde en het slagveld beheerscht werd door de geconcentreerde stootkracht der gepantserde ridders, zien wij het voetvolk verdeeld in piekeniers en schutters, laatstgenoemden thans bewapend met vuurwapenen. De schutters streden in de *16e eeuw*, evenals hun voorgangers in de oudheid, in zwermen en weinig samenhangende linies. De piekeniers werden daarentegen in zware, massieve slaghoopen opgesteld en vormden zodoende, evenals de phalanx der Ouden, een stootkracht, welke vast in de hand der aanvoerders lag en zodoende in staat was de beslissing op het gewilde punt en oogenblik te brengen. Een dergelijk gebruik zien wij bijv. PRINS MAURITS in den slag bij Nieuwpoort (1600) van zijn voetvolk maken en daardoor de overwinning bevechten.

In de *17e eeuw* daarentegen bestond de massa van het voetvolk uit musketiers en vormden zij de slaghoopen; de piekeniers hadden nu nog slechts een defensieve taak. Zij vormden een muur om de musketiers, teneinde dezen tegen de ruitercharges te beschermen, waartoe de langzaam schietende musketier niet in staat was. De gevechtswaarde der infanterie werd thans meer en meer uitsluitend in het vuur gezocht en het handgemeen kwam slechts bij uitzondering voor. Het voetvolk bracht in dit tijdperk evenwel zelden de beslissing; dit geschiedde door een andere stootkracht, n.l. de zware ruitery. GUSTAAF ADOLF'S „Eisendreiter" en CROMWELL'S „Ironsides" schreven hunne daden in het boek der historie.

Nog duidelijker trad deze verandering in de *18e eeuw* naar voren, toen de piek geheel was verdwenen en de musket daarentegen van een bajonet werd voorzien. Stoot- en vuurkracht vormden thans een organisch geheel, doch hierin domineerde de vuurkracht.

FREDERIK DE GROOTE noemde zijn bataljons „wandelnden Batterieen" en zoo zien wij, dat het huidige „l'attaque c'est le feu qui marche" niets nieuws is. Frederik's veldslagen werden dan ook veelal beslist door de vernietigende uitwerking van het infanterievuur en door de stootkracht van de zware ruitery, welke den vijand ten slotte overhoop reed. Hoewel de kracht van het infanterievuur uiteraard kleiner was dan die van heden, was de vernietigende uitwerking grooter, daar de tegenstanders elkaar op afstanden van 250—50 m staande beschoten en dus in letterlijken zin fusilleerden. Dat de stootkracht der infanterie door de toenemende vuurkracht nadeelig beïnvloed werd, behoeft niet te verwonderen, als men bedenkt, dat vuren een verrichting is, welke stilstand en rust vraagt, terwijl de stoot daarentegen een snelle en krachtige beweging naar voren behoeft.

¹⁾ Het voorgaande is in hoofdzaak ontleend aan „Führertum", Berlijn 1930, „auf Veranlassung des Reichswehrministers Dr. GROENER bearbeitet von Offizieren des Reichswehres und der Reichsmarine".

De Noord-Amerikaansche vrijheidsoorlog en de oorlogen der Fransche revolutie toonden de groote kracht en onuitdoofbaarheid van het vuur, dat niet mechanisch door ongedekte menschenmassa's wordt afgegeven, doch door verspreide, in het terrein verborgen en min of meer zelfstandig handelende schutters. Het *tirailleursgevecht* ontstond.

Hiermede maakte de vuurkracht zich opnieuw los van de stootkracht en gaf deze daarmede gelegenheid zich zelf te hervinden en in den vorm van stormcolonnes wederom een beslissenden factor te vormen. De hierdoor veroorzaakte reorganisatie der infanterie komt het duidelijkst naar voren in de samenstelling van het *Napoleontisch bataljon*, n.l.: 1 Grenadierscompagnie, 4 Fuselierscompagnieën en 1 Voltigeurscompagnie. De voltigeurs, waarvoor licht gebouwde manschappen werden bestemd, waren bij uitstek bestemd en uitgerust voor het vuurgevecht in verspreide orde; de fuseliers vormden de aanvalscolonnes, terwijl de uit forsche oud-gedienden samengestelde grenadiers een élite stootkracht vormden, gebruikt als reserve in de hand van den aanvoerder. Deze weder ingevoerde scheiding tusschen stoot- en vuurkracht bood tevens het voordeel, dat de aanvoering één dezer elementen, waaraan bijzondere behoefte bestond, tijdelijk aan eenige bataljons kon ontnemen en tot een grootere eenheid samenvoegen. Dit geschiedde in het bijzonder meermalen met de Grenadierscompagnieën en droeg bij de Grenadiers der Garde zelfs een permanent karakter.

In den loop der 19e eeuw bleef tactisch de scheiding tusschen stoot- en vuurkracht bewaard, organisch verviel zij evenwel langzamerhand en vormde zich één homogene infanterie, waarin de oude soort namen slechts traditioneele beteekenis bleven houden. Deze verandering valt licht te verklaren uit het feit, dat de geheele infanterie was uitgerust met een wapen, dat zich zoowel voor het vuur als voor den stoot leende, waardoor men tot het inzicht kwam, dat men de scheiding in tirailleurs en stormtroepen beter op het gevechtveld en naar de behoefte van het oogenblik kon ten uitvoer brengen dan haar organisch vast te leggen. Een uitzondering moet hierbij gemaakt worden voor de *Jagers*, die veelal het karakter behielden van lichte infanterie, in het bijzonder uitgerust en opgeleid voor het vuurgevecht.

Ook op het slagveld kon de verdeling der infanterie in afdeelingen, welke bestemd waren voor het vuurgevecht en andere, die opgespaard werden voor den stoot, zich echter niet handhaven. Nadat de stoot-tactiek in 1859 nog in Lombardije triomphen had gevierd, bleek in 1866 en nogmaals in 1870, dat de stormcolonnes zich tegenover de verhoogde vuuruitwerking van het tot achterlader verbeterde geweer niet meer konden handhaven. Anderzijds kreeg de tirailleurlinie, aan wier vuuruitwerking thans steeds meer belang werd gehecht, behoefte aan voortdurende aanvulling, om zodoende — ondanks de geleden verliezen — het vuur op peil te kunnen houden. De colonnes losten zich daarom als gevechtvorm meer en meer in de tirailleurlinie op en behielden slechts waarde voor de beweging. Men was hiermede

weder in wezen teruggekeerd tot de linietactie van FREDERIK DE GROOTE, waarbij stoot- en vuurkracht organisch en tactisch één waren. De innerlijke tweeslachtigheid, daaraan verbonden, liet zich dan ook wederom gevoelen. Terwijl de eene infanterie zich bijzonder op het vuur toeleigde en den schok als verouderd beschouwde, bleef de andere haar vertrouwen overwegend in de stootkracht stellen en verwaarloosde het vuur. De beide uitersten van deze richting worden in onze eeuw vertegenwoordigd door de Boeren tijdens den Zuid-Afrikaanschen oorlog en de Russen tijdens dien tegen Japan, waar zij Dragomirow's „de kogel is een dwaas, de bajonet is wijs" in practijk trachtten te brengen. Slechts zeer goede, uitstekend opgeleide infanterie wist vuur en schok afwisselend toe te passen, zonder één van beide te kort te doen.

Hoewel deze innige vermenging tusschen genoemde krachten tot den wereldoorlog haar stempel op de organisatie van de infanterie bleef drukken, zien wij hoe in de laatste helft der 19e eeuw de vuurkracht zich in deze homogene massa begint te kristalliseeren. De *mitrailleurs* deden hunne intrede. Eerst de wereldoorlog bracht dit verschijnsel echter tot volle ontwikkeling.

Terugblikkende op de meer dan twintig eeuwen, welke wij in vogelvlucht overzagen, blijkt dat, bij een uitrusting van het voetvolk met wapenen, welke zich slechts voor den stoot of voor het schot eigenden, stoot- en vuurkracht steeds organisch gescheiden waren. Bij een homogene bewapening zagen wij tijdperken, waarin genoemde krachten een organische eenheid vormden, waarin de vuurkracht domineerde, doch de stootkracht dan ook hoofdzakelijk buiten de infanterie werd gezocht. Hiernaast zagen wij, dat in perioden, waarin de stootkracht bij het voetvolk berustte, de aanvoering er naar streefde stoot- en vuurkracht te scheiden, eerst organiek, daarna nog slechts tactisch, om ten slotte *gedwongen* te worden deze scheiding vrijwel geheel te laten vallen.

Een en ander leidt mij tot de volgende CONCLUSIE:

DE KRIJGSGESCHIEDENIS TOONT, DAT DE HOOFDSTOOTKRACHT OP HET GEVECHTSVELD NU EENS BERUST HEEFT BIJ SNELLE GEPANTSERDE TROEPEN, DAN WEDER BIJ HET VOETVOLK. IN EERSTGENOEMD GEVAL WAS DE SAMENSTELLING VAN DE INFANTERIE VOORNAMELIJK GEGROND OP HAAR SCHIETVERMOGEN, IN LAATSTGENOEMD GEVAL BLEEK EEN ORGANISCHE SCHEIDING IN STOOT- EN VUURKRACHT GUNSTIG VOOR DE GEVECHTSLEIDING, DOCH SLECHTS UITVOERBAAR, INDIEN DE BEWAPENING ZICH HIERTOE LEEENDE.

B. BEWEGING.

De groote veldheeren hebben voor de verwezenlijking van hunne gedachten steeds hooge eischen gesteld aan de *operatieve beweegbaarheid* hunner troepen. Wij behoeven in dit opzicht slechts de tochten van ALEXANDER DE GROOTE, HANNIBAL, CAESAR, KAREL XII en NAPOLEON voor den geest te roepen. Organisatorisch kan de marschprestatie der

infanterie evenwel slechts worden beïnvloed door in de samenstelling van dit wapen *transportmiddelen* op te nemen, waarop het voetvolk zelf, dan wel de uitrusting daarvan, vervoerd wordt. Van dit middel is in den loop der tijden dan ook meermalen gebruik gemaakt, zonder dat de toenmalige transportmiddelen evenwel toestonden een bevredigende oplossing te bereiken.

Als eenigste vervoermiddel, waarmede de infanterie over groote afstanden verplaatst kon worden, beschikte men tot diep in de vorige eeuw over het paard en dit leidde tot het organiseeren van de *bereden infanterie*, welke onder den naam van „dragonders” van den dertigjarigen oorlog tot in den Napoleontischen tijd in de legers voorkomt. Ook in den Zuid-Afrikaanschen oorlog en dien in Duitsch-Oost-Afrika werd op ruime schaal van bereden infanterie gebruik gemaakt. Uit den aard der zaak werd hiermede evenwel slechts een tweeslachtige wapensoort verkregen, welke haar bestaansrecht geheel verloor, sedert ook de cavalerie zich van het gevecht te voet ging bedienen.

Het vervoer van de uitrusting der infanterie vormt een vraagstuk, dat in belangrijkheid won, naarmate het gewicht der bepakking toenam en de marscheischen werden opgevoerd. Ook hier kon tot voor kort geen bevredigende oplossing worden gevonden.

De *beweging op het gevechtveld* is, behalve van de bewegingscapaciteit der infanterie, afhankelijk van de bewegingsmogelijkheid, welke het vijandelijk vuur laat. De geringe dracht, welke de vuurwapenen langen tijd hielden, legde de infanterie daarbij weinig beletselen in den weg. Eerst in de laatste decennia der vorige eeuw veranderde dit en het stokken van de aanvalsbeweging van de Pruisische Garde voor St. Privat was één der eerste kenmerkende symptonen hiervan.

Eerst de wereldoorlog zou echter de beweging van het voetvolk, zoolwel op als buiten het gevechtveld, onder geheel nieuwe gezichtspunten doen bezien.

III. De organisatie der infanterie tijdens den wereldoorlog.

A. BIJ DEN AANVANG VAN DEN STRIJD.

In 1914 vertoonde de infanterie der Europeesche mogendheden weinig wezenlijke verschillen. Zij bestond vrijwel geheel uit homogene eenheden, gevormd door tirailleurs, bewapend met een snelvurend geweer met bajonet. Als kleinste zoodanige eenheid, waaraan in het gevecht nog eenige zelfstandigheid werd toegekend, beschouwde men de sectie, aangevoerd door een officier of als zoodanig dienstdoende hieruit bouwden zich achtereenvolgens de compagnieën, bataljons, regimenten en brigades op. De homogeniteit werd slechts verbroken door de aanwezigheid van enkele *mitrailleureenheden*, welke een uitsluitende en geconcentreerde vuurkracht vertegenwoordigden en beschouwd werden als een welkome reserve aan vuurkracht, in handen der aanvoer-

ders. Zij vormden het eerste stadium van een evolutie, die nog thans in vollen gang is en zich in de weermacht slechts vertoont als onderdeel van een beweging, welke de geheele maatschappij beroert, n.l. de *mechanisatie*, d.i. de vervanging van menschen door machines. De hoofddrager van het infanteriegevecht was in 1914 evenwel nog onbetwist de met geweer en bajonet bewapende tirailleur, die vuur- en stootkracht in zijn persoon vereenigde. Deze betrekkelijk eenvoudig te hanteren en weinig kostbare bewapening, gepaard aan het dienstplichtsysteem, stelde de vastelandsmogendheden in staat een voetvolk van ongekende talrijkheid op de been te brengen, zoodat in 1914 de massalegers van de Noordzee tot de Alpen en van de Oostzee tot de Karpathen op elkander botsten.

De generale staven der strijdende partijen hadden in moeizamen vredesarbeid de lessen der vorige oorlogen getoetst en verwerkt; de wederzijdsche aanvoering was bezielde met de door alle groote veldheeren gepredikte vernietigingsgedachte; de scholing van de troepen voldeed aan hooge eischen. Nochtans nam de strijd, als geheel genomen, een ongedacht verloop; de lange slagfronten zwaaiden heen en weer, stortten plaatselijk inéén, om in korten tijd weder te worden opgebouwd en ten slotte verzonk de infanterie overal in den grond; de stellingoorlog nam een aanvang.

De oorzaak van dit aanvankelijk strategisch fiasco moet zeker niet uitsluitend worden gezocht in de samenstelling der infanterie.

Had in het Westen de geniale en vastberaden geest van een SCHLEFFEN de onhandelbare stof nog kunnen bezielen, mogelijk ware de uitslag anders geweest. De algemeenheid van het waargenomen verschijnsel duidt evenwel op een diepere oorzaak, welke niet in een bepaald persoon gezocht moet worden, en deze is zonder twijfel te vinden in het onvermogen van de infanterie om het in den aanvang van deze studie gestelde doel — de vernietiging van de vijandelijke strijdkrachten — te bereiken. De snelvuurgeweren en mitrailleurs hadden een zoodanig raseerende werking, dat zij alleen reeds in staat zouden zijn geweest de wederzijdsche strijdmachten geheel van den aardbodem weg te vagen, indien deze elkander, evenals in de dagen van FREDERIK DE GROOTE en NAPOLEON, staande bevuurd hadden. De infanterie zocht thans echter dekking in het terrein en hiertegen bezat het raseerend vuur onvoldoende uitwerking, terwijl lichte krombaanvuurwapenen ten eenenmale ontbraken. De aanvaller was evenwel gedwongen het slagveld te overschrijden, om ten slotte tot den stormaanval te kunnen overgaan. Deze beweging kon slechts onder de grootste offers worden volbracht en brak ten slotte veelal in het vuur der verdedigers ineen, alvorens de stootkracht hen bereiken kon. De Deutsche stormloopen aan den IJzer, waar de bloem der Deutsche jeugd werd weggemaaid, vormen hiervan wel het meest sprekende bewijs. Het vraagstuk, dat zich hierbij voordoet, werd door den Engelschen generaal-majoor

FULLER treffend aangeduid als: „*the problem of the last eight hundred yards*”.¹⁾

Behalve in het vijandelijk lood vond de infanterie nog een belemmering van hare tactische bewegelijkheid in zich zelf. Reeds de Russisch-Japansche oorlog had bewezen, dat de als een lastdier bepakte infanterist niet in staat was zich op de vereischte wijze over het slagveld te bewegen, doch hierin had men nergens verbetering weten te brengen.

Tegen het vastloopen van den frontaanval kon slechts één middel baten, het oude middel, dat alle groote legeraanvoerders hebben aangewend, om een beslissende overwinning te verkrijgen, 's vijands flank moest worden gegrepen. In het Westen begon de wedloop naar zee, in het Oosten trachtten HINDENBURG en LUDENDORFF hun partieele overwinningen over grootere breedte uit te breiden. Thans bleek echter, dat de beenen der infanteristen niet meer in staat waren de gedachten der hoogste aanvoering snel genoeg in den daad om te zetten. Niet-tegenstaande de spoorwegen de troepen tot dicht achter het operatietooneel brachten, moesten groote afstanden in zeer korten tijd worden afgelegd, wilde de onmisbare verrassing bereikt worden. Nachtmarschen, om het spiedend oog der voor het eerst in den oorlog optredende luchtstrijdkrachten te ontgaan, verzwaarden nog de taak der troepen. Telkenmale hoorde de infanterie, na ongehoorde inspanning op het marschdoel aangekomen, zich een meedoogenloos „te laat” toeroepen. In stede van 's vijands flank te grijpen, stiet zij tegen een nieuw opgebouwd front. De operationele bewegelijkheid van het voetvolk bleek onvoldoende voor den modernen krijg.

Gelijktijdig met de kwaal deed zich evenwel ook het middel ter verbetering voor. Even als in de vredesmaatschappij het versnelde levens- en arbeidstempo slechts onderhouden kan worden met behulp van den motor, bleek ook de meest intensieve levensuiting, de strijd, deze hulpkracht niet meer te kunnen ontberen. Met de taxi's van de Marne deed de *motorisatie*, zij het dan ook als een gebrekkige improvisatie, hare intrede in de samenstelling der infanterie. Zij stond in 1914 evenwel nog te zeer in den aanvang harer ontwikkeling om het verloop van den strijd beslissend te kunnen beïnvloeden en den stellingoorlog te voorkomen.

Samenvattend geeft het voorgaande aanleiding tot de CONCLUSIE:

IN 1914 BLEEK DE OPERATIEVE BEWEGELIJKHEID DER INFANTERIE ONVOLDOENDE TE ZIJN, TERWIJL DE BEWEGELIJKHEID OP HET GEVECHTSVELD EEN TEKORT VERTOONDE, SAMENHANGENDE MET DE TOENAME IN VLAKBAANVUURKRACHT, HET GEBREK AAN KROMBAANVUURKRACHT EN DE OVERMATIGE BELASTING VAN DEN STRIJDER.

B. GEDURENDE DEN OORLOG.

a. Algemeen.

De betrekkelijke stilstand der krijgsverrichtingen stelde alle oorlog-

¹⁾ „The Royal Engineers Journal” 1930 blz. 203 e.v.

voerenden in staat, zich de opgedane lessen ten nutte te maken; hierbij zien wij allerwegen wijziging brengen in de samenstelling van het voetvolk. Het resultaat hiervan kan ons evenwel nergens een zuivere afspiegeling geven van de verkregen ervaringen.

Allereerst behoeft het geen betoog, dat een oorlog niet de gelegenheid biedt tot een weloverwogen, ingrijpende reorganisatie, zoodat men zich moest vergenoegen met een geleidelijke verbetering van de bestaande organismen. Verder droegen deze verbeteringen noodgedwongen een zeer tweeslachtig karakter. De lessen van 1914 hadden betrekking op den bewegingskrijg en alle oorlogvoerenden wenschten zoo spoedig mogelijk tot dezen strijdvorm, welke alleen de beslissing kon brengen, terug te keeren. Men bevond zich echter midden in den stellingoorlog en was dus wel gedwongen zich gelijktijdig zoo goed mogelijk aan de eischen hiervan aan te passen.

De hervormingen, welke in den loop der oorlogsjaren bij de infanterie werden aangebracht en welke ik achtereenvolgens aan een korte beschouwing zal onderwerpen, beoogden in hoofdzaak:

1. *Verhooging van de vuurkracht*, onder vermindering van het levende element, door: *mechanisatie*, waaronder ik versta vervanging van handenarbeid door machines; invoering van *krombaanvuurwapenen* en vergrooting van den vuursteun der *artillerie*.

2. *Verhooging van de stootkracht*, door verbetering van de bewapening van den enkelen man en oprichting van speciale stormeenheden.

3. *Rechtstreeksche vergrooting van de beweegbaarheid op het gevechtsveld* door: vermindering van de *bepakking* en toevoeging van *infanterie-pioniers*.

4. *Opvoering van de operatieve beweegbaarheid* door: *motorisatie*, d.i. gebruikmaking van motorisch gedreven voertuigen.

b. *Vuur- en stootkracht.*

De stellingoorlog, waarop de legers zich allereerst dienden in te stellen, is er op gericht den tegenstander uit te putten, alvorens zelf uitgeput te raken. De term „*guerre d'usure*” is hiervoor zeer kenschetsend. Het was daarom zaak, het krijgsbedrijf op een zoo economisch en productief mogelijke wijze aan den gang te houden; vervanging van menschen door machines was dus een eerste vereischte. *De mechanisatie vierde dan ook hoogtij*. Het aantal zware mitrailleurs werd steeds uitgebreid, terwijl daarnaast — voor gebruik in de tirailleurcompagnieën — lichte, dan wel geweermitrailleurs werden ingevoerd. Hierdoor werd het mogelijk, met een betrekkelijk gering aantal bedieningsmanschappen te allen tijde snel een krachtig vuurfront te vormen, waardoor het totaal aantal manschappen kon worden verminderd en overigens kon worden benut voor de talrijke pionier- en huishoudelijke werkzaamheden, welke de stellingoorlog eischt.

Als uiterste vorm van een organisatie, waarbij de levende strijders

zooveel mogelijk vervangen zijn door automaten, kunnen de *mitrailleur-bataljons* beschouwd worden, welke sedert 1916 aan Fransche zijde werden opgericht.

Waar nu in 1914 reeds overtuigend was gebleken, dat de toename in vlakbaanvuurkracht in hoogere mate ten goede komt aan de verdediging dan aan den aanval, spreekt het vanzelf, dat de uitbreiding van het aantal vlakbaanautomaten nimmer in staat kon zijn der infanterie hare beweegbaarheid op het gevechtveld te hergeven. Zulks te meer, nu de infanterie niet, evenals in het oorlogsjaar 1914, moest aanvallen op een veldstelling of een vijand in beweging, doch allereerst den ijzeren ring diende te verbreken, waarin het vijandelijke loopgravenstelsel haar besloten hield. Bij deze aangelegenheid speelt evenwel ook het gevechtsterrein een belangrijke rol, daar de aanvalskracht van mitrailleurs aanmerkelijk grooter is in terreinen, welke toestaan uit verhoogde stellingen over de eigen infanterie heen te schieten, dan in terreinen, waar zulks in den regel niet het geval is.

De geweldige toename van de raseerende vuurkracht werd in geen deele opgewogen door het in de organisatie opnemen van een zeer bescheiden aantal *lichte krombaanvuurmiddelen*. Als zoodanig moeten genoemd worden de Duitsche mijnwerpers en de Engelsche Stokes-mortieren, aan welke wapenen vele onvolmaaktheden kleefden, waarvoor ik verder moge verwijzen naar de voordracht „De huidige stand van het vraagstuk van het infanteriegeschut”, die majoor HARBERTS in de „Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap” hield.¹⁾ Bovendien deed, voor gebruik op de kortste afstanden, de handgranaat haar wederintrede in de bewapening, terwijl in de laatste oorlogsmaanden een aantal strijders met geweergrenaten werd uitgerust.

De concentratie der hoofdvuurkracht — voornamelijk met raseerende werking — in een aantal betrekkelijk zware automaten deed de overige strijders tot dragers van de beweging worden, welke categorie bij ons thans aangeduid wordt met den naam *tirailleurs*. Bij de organisatie van dit gedeelte van de infanterie kwamen twee stroomingen tot uiting, het scherpst vertegenwoordigd door Duitschland eenerzijds en Frankrijk anderzijds.

In Duitschland bleef men de beslissing verwachten van de stootkracht der met geweer, bajonet en handgranaat bewapende tirailleurs en *beschouwde men de vuurkracht als het middel om deze stootkracht aan den vijand te brengen*. Vandaar een scherpe scheiding tusschen bedoelde krachten, waarbij de lichte mitrailleurs aanvankelijk in handen van den compagniescommandant bleven en eerst later aan de sectiën werden uitgegeven, zonder hen hierin evenwel met de geweerdragenden te vermengen. De hooge waarde, welke men aan de levende stootkracht hechtte, uitte zich ook in de oprichting van *stormbataljons en -compagnieën*. In Frankrijk daarentegen zag men den aanval meer als een

¹⁾ Zie het Orgaan dezer vereeniging 1929/30 blz. 347.

naar voren brengen van het vuur, tot dit in staat zou zijn den vijand op korten afstand te vernietigen. *Als de beste stootkracht beschouwde men een zeer mobiele vuurkracht*, welke opvatting zich uitte in de uitrusting van de kleinste eenheid, de groep, met een zeer lichte automaat, den geweermित्रailleur.

Alles bijeen genomen was de Duitse vuurkracht echter evenmin in staat hare stootkracht aan den vijand te brengen en door diens diepe opstelling heen te helpen, als de Fransche vuurkracht er in slaagde den vijand afdoende te vernietigen. „The problem of the last eight hundred yards” bleef onopgelost.

Na het vorenstaande behoeft het niet te verwonderen, dat de infanterie, welke in 1914, in het trotsche besef van eigen kracht, meermalen had versmaad de hulp van het zware zusterwapen in te roepen, thans voor den aanval in verhoogde mate op deze hulp rekende. Dit werkte mede tot een aanmerkelijke verandering in de verhouding der beide wapens, waarbij in de divisie een uitbreiding van het aantal batterijen gepaard ging met een *inkrimping van het aantal infanterie-eenheden*. De divisies, welke in het algemeen met twaalf bataljons te velde waren gegaan, werden tot negen bataljons ingekrompen. De hiermede gepaard gaande mechanisatie deed de vuurkracht der infanterie alleszins voldoende blijven, de stootkracht leed daarentegen aanmerkelijken afbreuk en het bleek dan ook, dat de divisies snel verbloedden, zoodra de artillerie hare infanterie niet meer afdoende vermoecht te beschermen. Het tijdperk trad in, waarin de uitdrukking ontstond: „L'artillerie dévaste, l'infanterie submerge”. Telkenmale bleek echter, dat het zware zusterwapen wel in staat was een bres te slaan in het vijandelijk verdedigings-systeem, doch dat zij na verloop van tijd het contact met de infanterie verloor, waarna dit wapen in zich zelf de kracht moest vinden den aanval verder te dragen. Hiervoor waren alsdan echter de voorwaarden niet meer aanwezig. De dagen- en wekenlange toebereidselen, verbonden aan het gereedstellen van de geweldige artilleriemassa's en het urenlange uitwerkingsvuur hiervan, deden, zoowel strategisch als tactisch, het onontbeerlijk element der verrassing veelal verloren gaan. Telkenmale stuitte de infanterie op een nieuw gevormd front, waartegen haar beweging vastliep. Om dezen nieuwen weerstand te kunnen breken, alvorens zich weder een krachtig stellingssysteem gevormd had, wenschte de infanterie zelve te beschikken over artilleriefracties, welke haar op den voet zouden volgen. De „*Begleitartillerie*” en „*Artillerie d'accompagnement*” deden haar intrede, waarbij bepaalde batterijen wel niet organisch, doch dan toch voor min of meer langen tijd, in het lichaam van een infanterie-regiment werden opgenomen. Het als zoodanig aangewezen veldgeschut toonde zich evenwel ongeschikt voor deze taak, terwijl de constructie van lichtere, in het bijzonder hiervoor geschikte en bestemde vuurmonden, aangeduid als *infanterie-geschut*, niet tot bevredigende resultaten leidde. Ook hiervoor moge ik verwijzen naar de genoemde studie van Majoor HARBERTS.

Als voorbeeld van de *samenstelling van een regiment infanterie*¹⁾, waarvan men de aanvalkracht met de toenmaals beschikbare middelen zoo hoog mogelijk had opgevoerd, moge die van het Duitsche 229 res.R.I. uit 1917 dienen, dat in het bijzonder was bestemd voor den tegenaanval: staf, verbindingscompagnie, drie bataljons, stormcompagnie, infanterie-pioniercompagnie, lichte mijnwerperafdeeling met zes mijnwerpers, batterij begeleidende artillerie van vier stukken veldgeschut.

De bataljons bestonden uit: staf, vier infanterie-compagnieën, een afdeeling lichte mitrailleurs van acht stukken, een compagnie zware mitrailleurs van vier secties à twee stukken.

De stormcompagnie telde twee secties uitgezochte manschappen, bijna allen dragers van het IJzeren Kruis 1e klasse.

Hoezeer de aldus gereorganiseerde infanterie er ook herhaaldelijk in slaagde schitterende aanvangssuccessen te boeken, bij een strijd tegen een gelijkwaardigen tegenstander bleek telkenmale, dat de aanvalskracht niet voldoende was opgevoerd om het einddoel, de vernietiging van de vijandelijke strijdkrachten, te bereiken.

c. *Beweegbaarheid op het gevechtveld.*

Naast de pogingen, welke, zij het ook zonder afdoend succes, werden gedaan om, door verhooging van de vuurkracht, de beweging op het gevechtveld mogelijk te maken, trachtte men de tactische beweegbaarheid der infanterie ook rechtstreeks te beïnvloeden.

Het bepakkingsvraagstuk werd incidenteel opgelost door de infanterie voor het begin van een aanval een lichte *gevechtbepakking* te laten meenemen, welk middel ook reeds in den Russisch-Japanschen oorlog herhaaldelijk was toegepast. Organisatorische wijzigingen, welke het vervoer van de achtergelaten uitrustingsstukken zouden mogelijk maken, bleven evenwel achterwege, zoodat de gevonden oplossing voor den bewegingsoorlog onbruikbaar was.

Evenals met de artillerie een nauwere verbinding was gezocht, teneinde den vuursteun beter te waarborgen, geschiedde zulks met de pioniers, teneinde de hindernissen, welke de beweging op het gevechtveld belemmerden, sneller te kunnen opruimen. De *infanterie-pioniers* deden hun intrede.

Een remmende invloed ondervond de beweging van de *invoering van het gaswapen*. Terwijl tegenover vluchtige strijdgassen volstaan kon worden met passieve afweermiddelen en aanwijzing van *gasverkenners*, eischte het mosterdgas een tijdroovende omtrekking of ontsmetting van besmette terreingedeelten; dit laatste door daartoe aan te wijzen *ontsmettingsploegen*.

Als geheel genomen viel in de beweegbaarheid der infanterie op het gevechtveld tijdens den wereldoorlog dan ook geen vooruitgang te boeken.

1) Uit „Gegenstosz“ van Hauptmann WERNER.

d. *Operatieve beweegbaarheid.*

Uit het voorgaande bleek, dat het beginsel der mechanisatie in de samenstelling van het voetvolk steeds meer veld won, doch zulks kan niet in dezelfde mate worden gezegd van de *motorisatie*. De organieke motorisatie van infanterie-eenheden zou deze ongeschikt hebben gemaakt voor den loopgravenstrijd, althans bezwaard hebben met een uitrusting, welke, evenals de paarden der cavalerie, ver achter de voorste lijn diende te worden achtergelaten. Ook deed, vooral aan Duitse zijde, de overbelasting der industrie daarbij haar invloed gelden. Het gebruik van den motor bleef dus incidenteel en bepaalde zich bij de infanterie tot de verplaatsing van de reserves achter het front, waarbij men gebonden was aan de wegen en de infanterie beroofde van hare paarden en voertuigen; dit gebruik kwam daardoor voornamelijk ten goede aan den verdediger. Hiermede werden evenwel reeds belangrijke resultaten verkregen. Op auto's aangevoerde divisies verhinderden in Maart en April 1918 de Duitse doorbraken in Artois en Vlaanderen. De schitterend begonnen Duitse doorbraak bij den „Chemin des Dames" stakte tegenover den weerstand van met auto's aangevoerde infanterie en kwam vervolgens bij de Marne-bruggen geheel tot staan, daar de overwinnend voorwaarts dringende stormtroepen zich deze bruggen, welke zij moesten bezetten, voor den neus zagen wegnemen door enkele gepantserde automobielen.

Een nieuwe belemmering ondervond de operatieve bewegelijkheid der infanterie in de snelle *ontwikkeling van het luchtwapen*. Zooals ik reeds aanstipte, stelde de *verkenningsvliegdiens*t aanmerkelijk zwaardere eischen aan de marschprestaties en dwong er toe strategische verplaatsingen vrijwel uitsluitend naar den nacht te verleggen, met al de bezwaren, voor moreel en fysiek der troepen daaraan verbonden. In den loop der oorlogsjaren ontwikkelde zich echter ook de *gevechtsvliegdiens*t en trachtte met bommen en mitrailleurvuur den strijd te land rechtstreeks te beïnvloeden. De uitwerking tegen de in verspreiden vorm ontwikkelde infanterie op het gevechtveld bleek echter gering en hoofdzakelijk van moreelen aard. Meer achterwaarts geplaatste reserves leden, daarentegen bij herhaling hevige verliezen, zooals o.a. door LUDENDORFF wordt vermeld over het Duitse Maart-offensief van 1918. Nog grooter was echter het succes bij aanvallen op de meer of minder lange colonnes, welke het waagden zich bij daglicht met een snelheid van omstreeks 4 kilometer per uur langs de wegen te verplaatsen. De gemasseerde infanterie was vrijwel weerloos tegenover de haar aanvallende roofvogels en zag zich thans nog meer gedwongen haar heil te zoeken in het nachtelijk duister en in het vroegtijdig aannemen van zeer geopende vormen, met al de bezwaren daaraan verbonden. Wel is waar kon de infanterie met hare geweren en mitrailleurs de laag dalende vliegtuigen bevuren, doch de uitwerking hiervan was vrijwel illusoir. Om dit te verbeteren, dienden de reeds aanwezige vlak-

baanautomaten geschikt gemaakt te worden voor luchtdoelbestrijding, dan wel nieuwe speciale luchtdoelbestrijdingswapenen in de organisatie te worden opgenomen. Dit probleem kwam evenwel in den oorlog niet meer tot een bevredigende oplossing. Een tweede beschermingsmiddel was te vinden in aanmerkelijke opvoering van de marschsnelheid, alleen te bereiken door *motorisatie*, waardoor het tevens mogelijk werd de troepen in de nachturen te verplaatsen, zonder hen overmatig te vermoeien.

e. *Het optreden van de vechtwagens.*

Zoo zien wij hoe de infanterie, waarvan reeds vóór 1914 gezegd werd: „sie trägt die Hauptlast des Kampfes und bringt die grössten Opfer”, gedurende den wereldoorlog voor steeds zwaardere, schier onoplosbare opgaven werd gesteld. In Maart 1918 verhief de oude, zij het gereorganiseerde, Deutsche infanterie zich nog éénmaal, met inspanning van alle krachten, uit hare loopgraven en deed een uiterste poging de worsteling te beëindigen. Diepe bressen sloeg zij in het vijandelijk front, doch telkenmale wisten de vijandelijke motoren voldoende gemechaniseerde vuurkracht aan te voeren om een doorbraak te voorkomen.

Toen ging in Juli 1918 de geallieerde infanterie, vergezeld door omstreeks 300 vechtwagens, uit het bosch van Villers-Côtterets ten tegenaanval over. In enkele dagen gingen de vruchten van het Deutsche Mei-offensief verloren. Den 8en Augustus 1918 bereidden 450 Engelsche tanks het Deutsche leger den beruchten „zwarten dag”. Het geheele Westfront, van Vlaanderen tot aan de Moesel, kwam in beweging. Zou het in de Antwerpen—Maasstelling tot staan kunnen zijn gebracht? De wapenstilstand heeft ons verhinderd het antwoord op deze vraag te kunnen geven.

Hoe moeten wij de nieuwe verschijning op het gevechtstoneel omschrijven? Was het de geallieerde infanterie, welke gepantserd, gemotoriseerd en gemechaniseerd uit hare loopgraven steeg; was het de artillerie, welke in deze nieuwe gedaante naar voren reed om haar infanterie eindelijk afdoende te kunnen helpen, of aanschouwen wij hier een nieuwe wapensoort, welke haar plaats op het slagveld kwam opeischen?

Ik wil trachten deze vragen in het vervolg dezer studie te beantwoorden; de toekomstige organisatie der infanterie staat hiermede in nauw verband.

Het voorgaande intusschen samenvattende, kom ik tot de CONCLUSIE:

DE REORGANISATIE DER INFANTERIE GEDURENDE DEN WERELDOORLOG, WELKE HOOFDZAKELIJK STREKTE TOT VERHOOGING VAN DE VLAKBAANVUURKRACHT EN VERMINDERING VAN DEN INVLOED VAN HET LEVENDE ELEMENT, SLAAGDE ER NIET IN DIT WAPEN VOLDOENDE AANVALSKRACHT TE HERGEVEN. BUITENDIEN TOONDE DE INFANTERIE ONVOLDOENDE AFWEERVERMOGEN TE BEZITTEN TEGENOVER VLIEGTUIGEN EN VECHTWAGENS. DE BEWEGELIJKHEID

DER INFANTERIE WERD ECHTER AANMERKELIJK OPGEVOERD DOOR INCIDENTEELE MOTORISATIE.

IV. Het bestaansrecht en de plaats der infanterie in het moderne leger.

De verschijnselen, welke tot de gestelde vragen aanleiding hebben gegeven en door mij met enkele groote lijnen werden aangeduid, zijn niet voor bestrijding vatbaar. Geheel anders is het evenwel met de daaruit af te leiden gevolgtrekkingen en vooral met de consequenties, waartoe deze voeren. Op dit gebied heerscht nog thans, na twaalf jaren van bezinking en meeningsuitwisseling, de grootste oneenigheid. Ik wil, ten einde het vraagstuk scherp te stellen, de beide uiterste richtingen in dit opzicht naar voren brengen en kan dit niet beter doen dan door tegenover de meening van den Engelschen generaal-majoor FULLER, in diens door de „Royal United Service Institution” met goud bekroonde studie¹⁾, „*tanks can replace infantry*”, te stellen de zinsnede uit het Fransche infanterie-reglement van 1929: „*l'infanterie demeure, plus que jamais, la reine des batailles*”.

De denkbeelden van FULLER zullen allen lezers min of meer bekend zijn. Zij zijn in tal van geschriften en lezingen door hem op meesleepende en uiterst bekwame wijze gepropageerd en in de „Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap” twee jaar geleden door den kapitein POLIS uiteengezet²⁾. Ik mag daarom hier volstaan met in herinnering te brengen, dat volgens FULLER de mechanische kracht en niet de menschelijke den oorlog wint en dat daarom de verschillende wapens bestemd zijn vrijwel geheel te worden gemotoriseerd en gemechaniseerd, d.w.z. te worden omgezet in verschillende soorten gepantserde en bewapende motorvoertuigen.

De landoorlog zal dan geheel worden gevoerd volgens de beginselen van den zeeoorlog.

Voor wat betreft de infanterie, zouden hiermede stoot- en vuurkracht vereenigd zijn in een beschermend pantser van groote strategische en tactische bewegelijkheid. De oude infanterie, „*the muscle-moving soldiers*”, zou nog slechts als hulpstroep in de organisatie voorkomen.

De denkbeelden van FULLER hebben in ruimen kring aanhangers gevonden en in Engeland ook de meening der hoogste legerautoriteiten sterk beïnvloed. Zij leidden in 1926 tot de oprichting van een „*experimental armoured force*”; voor de samenstelling hiervan moge ik weder verwijzen naar de genoemde voordracht van kapitein POLIS. In 1928 werd dit voorbeeld door de Vereenigde Staten gevolgd. In beide proefformaties kwam de infanterie slechts als hulpwapen ter sterkte van één gemotoriseerd bataljon voor. In Engeland was dit een mitrailleurbataljon, dat tot taak had gewonnen terrein, belangrijke punten in den

1) „The application of recent developments in mechanics and other scientific knowledge to preparation and training for future war on land”, „*Journal of the Royal United Service Institution*” 1920, blz. 239 e.v.

2) Zie het Orgaan 1928/29 blz. 264.

rug, enz. vast te houden. Een geheel gelijksoortige rol dus als reeds in 1914 de Jager-bataljons bij de Duitsche cavalerie-divisies vervulden.

Moet men deze pantserformaties evenwel, zooals FULLER dit doet, beschouwen als de embryo's van een geheel gepantserd leger? Het perspectief, dat zich daardoor zou openen, biedt ongetwijfeld veel aantrekkelijks. De stellingoorlog zou voor eeuwig gebannen zijn en de oorlogen zouden weder worden volstreden in enkele korte, snelle slagen, als in het riddertijdperk van weleer. Helaas is dit schoone beeld naar mijne meening een fata-morgana, dat bij nauwkeuriger beschouwing ineenzinkt.

Een korte uiteenzetting moge zulks bewijzen:

1. Op zee kunnen de strijdkrachten zich, practisch gesproken, overal ophouden en waar dit niet het geval is, is het gebied ook aan den tegenstander ontzegd. Op het land daarentegen zijn *tal van terreinen onbegaanbaar voor vechtwagens* en à fortiori voor legers van vechtwagens. Ik noem slechts berglanden, zware wouden, moerassen, polderland. Slechts één wapen bezit het vermogen zich overal te bewegen, overal te strijden: de infanterie.

2. Op zee ontmoeten de strijdkrachten geen natuurlijke *hindernissen, welke den doortocht belemmeren*; het land daarentegen wordt doorsneden door rivieren, welke voor een tankleger vrijwel onoverkomelijke beletselen vormen, terwijl de infanterie in staat is, verdeeld over tal van pontons en gedekt door het vuur der artillerie, een overtocht te forceeren. De verwezenlijking van FULLER's denkbeelden zou NAPOLEON's woorden: „Holland is onneembaar, zoolang de Hollanders het willen” nog grooter waarheid doen bevatten, dan thans reeds het geval is.

3. Op zee ontmoeten de strijdkrachten slechts overeenkomstige tegenstanders en geen vloot waagt het een krachtig verdedigd landfront aan te grijpen. De ongereptheid van de Duitsche en Vlaamsche kusten gedurende den wereldoorlog heeft zulks opnieuw bewezen. Het Fullersche tankleger daarentegen loopt kans te stuiten op een niet geheel gemotoriseerden en gemechaniseerden tegenstander, bewapend met anti-tankkanonnen en mitrailleurs en de waarheid te ondervinden der oude, eenigszins gewijzigde uitdrukking „*un canon sur terre vaut dix sur char de combat*”.

4. De kosten, die de aanschaffing en het onderhoud van een geheel uit vechtwagens bestaande strijdmacht zouden medebrengen en de bezwaren, die aan de voorziening van brand- en bedrijfsstoffen zijn verbonden, zouden er toe dwingen slechts een zeer klein beroepsleger op te stellen. *Een groot deel van de beschikbare volkskracht zou dus braak blijven liggen*. Dit nu is in een toekomstoorlog, welke slechts gevoerd zal worden, indien de levensbelangen der betrokken volkeren op het spel staan, ondenkbaar.

Ik meen met dit viertal motieven te kunnen volstaan om aan te toonen, dat een *algeheele omvorming van de verschillende wapens en in*

casu de infanterie tot een vechtwagenorganisatie als een utopie ter zijde kan worden gesteld.

Niet alleen de rede bewijst ons zulks evenwel, ook de geschiedenis toont hier weder, dat — om een uitspraak van FULLER zelve te citeeren — „the best way to look forward, is to look backward” en zij geeft ons tevens een aanwijzing voor de plaats, welke in het samenstel van een harmonisch opgebouwd leger aan infanterie en vechtwagens moet worden toegewezen. Er is, zooals ik reeds aanstipte, nogmaals een tijdperk geweest, waarin men meende den „muscle-moving soldier”, den schamelen voetknecht, ter zijde te kunnen schuiven en te vervangen door een kleine schaar gepantserde, snel bewegelijke strijders. Aan dezen waan van het riddertijdperk werd niet, zooals veelal wordt gemeend, een einde gemaakt door de invoering van de vuurwapenen. De Gulden Sporenslag bij Kortrijk (1305), welke in dit opzicht als een keerpunt in de krijgsgeschiedenis kan gelden, werd door de Fransche ridders verloren tegen de met goedendags en spiezen bewapende Vlaamsche boeren en burgers, omdat de zware ruitery gedwongen was op te treden in een terrein, dat zich voor haar niet eigende. Nog eeuwen daarna bleef de slagruiterij evenwel een waardevol en onontbeerlijk wapen in handen der aanvoering tot het verkrijgen van snelle beslissingen op daartoe geëigende plaatsen en oogenblikken, en eerst in de vorige eeuw slaagde het vuur er in haar van het slagveld te verdrijven. De ledige plaats, welke hierdoor ontstond en welke mede veroorzaakte, dat het genie van den aanvoerder zich in de veldslagen der laatste oorlogen minder kon doen gevoelen dan eertijds, wordt naar mijn meening door de moderne snelle vechtwagens aangevuld. *Vechtwagens zijn de slagruiterij van heden en naaste toekomst, de geconcentreerde stootkracht in handen der hoogere aanvoering.*

Hun plaats ten opzichte van de infanterie wordt hiermede bepaald. De verouderde, betrekkelijk langzame en hulpbehoevende tanks van den wereldoorlog, welke thans evenwel nog in menigte aanwezig zijn, mogen een nauwe vermenging met de infanterie behoeven; de moderne vechtwagen is bezig een zelfstandig wapen te worden. Het gebruik van den vechtwagen behoort daarom te liggen in de hand van een commandant, die bestemd is de actie der verschillende wapens op het gevechtveld in eerste instantie te coördineeren. Naar onze huidige inzichten is dit de divisiecommandant; of, en zoo ja in hoeverre, dit in de toekomst een regimentscommandant der infanterie zal kunnen zijn, wil ik afzonderlijk beschouwen.

Zooals uit het vorenstaande blijkt, verwerp ik dus de stelling „ranks can replace infantry”, doch ken ik aan de vechtwagens daarentegen als zelfstandig wapen de grootste betekenis toe. Kunnen de vechtwagens als zoodanig de infanterie van een deel van haar taak ontlasten? In sommige gevallen ongetwijfeld.

Een korte beschouwing over den strijd der toekomst moge zulks aantoonen.

De groote afhankelijkheid van een modern leger ten opzichte van den aanvoer uit het achterland, welke door de motorisatie eer zal toenemen, maakt de bescherming der verbindingen tot een kwestie van vitaal belang. Kleine, geheel zelfstandig in de ruimte opereerende legers zijn hierdoor vrijwel onbestaanbaar. De geweldige kracht, welke de verbetering der vuurwapenen aan de verdediging heeft geschonken, maakt, dat de beveiliging der verbindingen veelal op defensieve wijze zal worden nagestreefd. Indien het slagveld zich nu daartoe leent, zal de infanterie met deze taak kunnen volstaan door den vijand in front te binden of diens stoot op te vangen en zullen de vechtwagens hem in flank en rug kunnen aangrijpen. In andere omstandigheden zal de infanterie, mogelijk steunend op voorbereide stellingen, een scherm kunnen vormen, waarachter de vechtwagen-formaties zich gereedstellen om verrassend voorwaarts te gaan en den vijand onverwachts een stoot toe te brengen. Voor deze beide gevallen moet de infanterie dus georganiseerd en geoefend zijn in den strijd op breede fronten, waaraan nog eenige maanden geleden een belangwekkende beschouwing in „De Militaire Spectator” werd gewijd. In weder andere omstandigheden, waarbij het niet mogelijk zal zijn de beslissing geheel in handen van de vechtwagens te leggen, zal de infanterie zelf ten aanval voorwaarts moeten gaan, doch zullen de vechtwagens haar vooraf kunnen rijden — evenals eeuwen geleden de zware ruiters van ALEXANDER DE GROOTE — om den vijand te schokken. „The problem of the last 800 yards” zal dan met behulp van de vechtwagens worden opgelost. Ten slotte zullen er echter steeds tal van gevallen overblijven, dat geen vechtwagens aanwezig zijn, of dat het terrein den inzet hiervan niet toelaat. *Dan zal de infanterie weder het volle gewicht van de gevechtstaak op haar schouders moeten nemen en met eigen kracht de beslissing moeten bevechten.*

Verwierp ik dus eenerzijds de stelling van FULLER, anderzijds kan ik ook de Fransche uitspraak: „l'infanterie demeure, plus que jamais, la reine des batailles” niet ten volle onderschrijven. Zeker, de infanterie is „la reine des batailles” gebleven, doch daarnaast is in den „char de combat” weder een „roi des batailles” verschenen, welke zeker geen „roi fainéant” zal blijken te zijn! In de toekomst zullen er m.i. infanterieslagen, tankslagen en gemengde slagen zijn, zooals in de dagen van FREDERIK DE GROOTE Mollwitz, Kesselsdorf en Leuthen in hoofdzak infanterieslagen waren; Hohenfriedberg en Roszbach waren eeredagen voor de ruitery, terwijl Zorndorf een slag was, waarbij beide wapens gelijkmatig tot hun recht kwamen.

Bij welke van de twee wapens men bij de organisatie van het eigen leger het zwaartepunt legt, hangt af van de wijze van legervorming, de industriele mogelijkheden van het eigen land, benevens de tegenstanders, waartegen en het gevechtsterrein, waarop men verwacht te zullen moeten optreden. Terwijl Frankrijk het zwaartepunt bij de infanterie legt, zij het dan ook een infanterie, rijkelijk gesteund

door artillerie en ook door vechtwagens, doet Engeland dit bij de vechtwagens zelf, welk standpunt gekenschetst wordt door de uitspraak:

„Infantry brigades will, if possible, be used for the offensive in localities favourable to their action. They will further be required for defensive tasks; these brigades will, at rest form the screen, behind which armoured brigades will from time to time retire for purposes of refitting”.

Voor wat betreft de infanterie, kan uit het voorgaande de conclusie worden getrokken, dat de organisatie van dit wapen eenerzijds een groote verdedigende kracht moet bezitten, doch anderzijds er op gericht moet zijn om zoo noodig het oude doel, de vernietiging van de vijandelijke strijdkrachten door aanvallend optreden te kunnen nastreven. Dit doel, dat, zooals wij zagen, tijdens den wereldoorlog niet bereikt kon worden, stelt hooge eischen aan de samenstelling van het wapen, eischen, welke aanmerkelijke financieele offers vragen. Het behoeft dan ook niet te verbazen dat men er, in de huidige tijdsomstandigheden, meer en meer van gaat afzien de geheele infanterie voor den aanval te organiseren. De scheiding in stoot- en vuurkracht, welke wij door de geheele geschiedenis konden volgen, heeft zich allerwegen ook op strategisch gebied voltrokken en men volstaat met de organisatie van een gedeelte der beschikbare sterkte als *kerntroep*, om hiermede aanvallend te kunnen optreden, terwijl het overige deel van huis uit voor de verdediging wordt bestemd. Het Deutsche 100.000 man-leger, dat men voor eenige jaren nog beschouwde als het kader van een „Volk in Waffen”, wordt thans veelal als een stootgroep naast dit gewapende volk beschouwd. Deze stootgroep zal, althans in den aanvang van een strijd, niet kunnen beschikken over vechtwagens, en de gedachten, welke men in Duitschland naar voren brengt, om de infanterie, ondanks de knelende bepalingen van Versailles, voor deze taak geschikt te maken, verdienen dan ook de grootste aandacht.

Het voorgaande samenvattende, leidt mij tot de CONCLUSIE:

DE VECHTWAGENS ONTWIKKELEN ZICH TOT EEN ZELFSTANDIG WAPEN, DAT DE AANVALSTAAK DER INFANTERIE SOMTIJDS ZAL KUNNEN VERLICHTEN OF OVERNEMEN. DAAR HIEROP EVENWEL VOORAF NIET VALT TE REKENEN, MOET DE ORGANISATIE DER INFANTERIE ER NAAR STREVEN DE AANVALSKRACHT OP TE VOEREN, ONDER BEHOUD ECHTER VAN EEN GROOT DEFENSIEF VERMOGEN. FINANCIEELE OVERWEGINGEN ZULLEN ER DAARBIJ TOE DWINGEN SLECHTS EEN DEEL DER BESCHIKBARE INFANTERIE VOOR DEN AANVAL TE ORGANISEEREN.

V. De reorganisatie der infanterie bij het einde van den wereldoorlog.

Nadat wij ons thans bezonnen hebben omtrent plaats en taak der infanterie in het moderne leger, kunnen wij doelbewust trachten de ontwikkelingslijn van dit wapen verder te trekken van het punt af, waarop wij haar verlieten. Dit punt was het einde van den wereldoorlog.

Bij het op vredesvoet brengen van de legers en de daarbij aansluitende *reorganisatie in de eerste vredesjaren*, toen tijd en gelegenheid voor het vormen van nieuwe gezichtspunten nog ontbraken, kunnen wij allerwegen het doorwerken van de inzichten uit den wereldoorlog waarnemen. De organisaties, welke in de oorlogsjaren geleidelijk uit den drang der omstandigheden waren gegroeid, werden geconsolideerd en voltooid. De *mechanisatie*, vervanging van mensen door machines, bleef daarbij de alles beheerschende factor en deed haar invloed ook bij de neutraal gebleven en daardoor op militair gebied ten achter geraakte staten gelden.

Als *normaal type* ontwikkelde zich een organisatie van 3 regimenten per divisie, ieder van 3 bataljons. In het bataljon verdween vrijwel overal de vierde infanterie-compagnie en werd door een zware mitrailleur-compagnie van 12—16 stukken vervangen. Het aantal lichte of geweermitrailleurs werd sterk uitgebreid, terwijl deze wapenen overal in het sectieverband traden. Terwijl Frankrijk en België de geweermitrailleurs evenwel als de kernen der troepen bleven beschouwen, handhaafden de overige landen in de sectie de scheiding in vuur- en stootkracht. Het regiment bleef over het algemeen verstoken van zware infanterie-wapenen en aangewezen op de samenwerking met de artillerie. Het bataljon daarentegen ontving den steun van enkele zware vlakbaan- en krombaanvuurwapenen, in hoofdzaak bestemd respectievelijk voor vechtwagen- en mitrailleurbestrijding, zij het ook dat deze wapenen soms aanvankelijk bij het regiment of zelfs bij de divisie gecentraliseerd bleven.

Alles bijeengenomen, zien wij dus een voetvolk, betrekkelijk zwak in aantal, zeer sterk voorzien van vlakbaanvuurmiddelen en uitgerust met enkele krombaan- en anti-tankwapenen.

Hiermede was een *tijdelijk rustpunt* in de organisatie van het voetvolk bereikt. De nieuwe organisaties begonnen zich in te leven; in tactische voorschriften en door oefeningen werd het gebruik ervan tot gemeengoed van den troep gemaakt.

Reeds spoedig bleek evenwel, dat, evenmin als de vredesverdragen van 1919 op politiek en economisch terrein een toestand van blijvende rust en consolidatie hadden gebracht, zulks op militair gebied het geval was. De oorlog, welke zooveel waarden vernietigt, heeft steeds ook een geweldig levenwekkend vermogen en iedere oorlogsperiode, welke de aardkorst omwoelt, brengt tal van krachten aan de oppervlakte, welke anders voor immer bedolven zouden zijn gebleven of slechts langzaam haar weg naar het licht hadden kunnen vinden.

Dat op militair-organisatorisch gebied zich een gevoel van onvoldaanheid meester maakte van velen onder hen, die zich geroepen voelden het oorlogsprobleem te doordenken en de weermacht van hun land voor te bereiden op een eventueelen nieuwen strijd, behoeft niet te verwonderen. Allerwegen was en is men het er over eens, dat deze strijd *nimmer meer tot een stellingoorlog* mag ontaarden, doch dat de beweging op

en buiten het slagveld weder de plaats moet herkrijgen, welke het mogelijk maakt een snelle beslissing te bevechten. Was de infanterie, zooals dit wapen zich in en kort na den oorlog gevormd had, evenwel het instrument, waarmede dit bereikt kan worden? Het antwoord kan niet twijfelachtig zijn. Deze infanterie stond nog steeds *in den ban van den loopgravenoorlog*; de mechanisatie had haar afwerend vermogen op uiterst economische wijze vergroot, doch daarbij de reeds in 1914 onvoldoend gebleken aanvalskracht en beweegbaarheid op het gevechtveld nog verder geabsorbeerd, terwijl de operatieve bewegelijkheid door de mogelijkheid van incidenteele motorisatie nog slechts onvolkomen was verhoogd. Daarbij kwam, dat het afweervermogen in hoofdzaak was opgevoerd tegenover levende strijders, doch ten eenenmale onvoldoende was tegenover vechtwagens en vliegtuigen.

Ook in ander opzicht deed de stellingoorlog zijn nawerking op organisatorisch gebied nog gevoelen. Een stabiele toestand, waarbij betrekkelijk weinig onverwachte voorvallen te wachten zijn en men alle mogelijke gevallen vooraf kan overzien en regelen, leidt tot steeds verder gaande centralisatie in de bevelvoering. Verschillende wapensoorten behoeven dan voor een vruchtdragende samenwerking niet onder één hoofd vereenigd te worden, het is integendeel economischer haar ieder voor zich bijeen te houden, omdat de samenwerking in de voor ieder geval meest gewenschte verhouding van te voren overdacht en voorbereid kan worden. De bewegingsoorlog eischt evenwel snel handelen in onverwachte, steeds wisselende gevechtomstandigheden, waarbij de tijd ontbreekt om alsnog gescheiden wapens tot samenwerking te brengen.

Bewegingsoorlog vraagt decentralisatie. De organisaties van 1918 en volgende jaren geven echter vrijwel overal soortsgewijze centralisatie der verschillende gevechtskrachten te zien. In de divisie zijn infanterie en artillerie gescheiden, veelal ieder onder een eigen commandant, bij de infanterie zijn het infanteriegeschut, de mitrailleurs en de tirailleurs gescheiden, weder ieder onder eigen commandanten; ook daar, waar de uitgesproken bedoeling bestaat om deze eenheden voor het gevecht te vermengen.

Nemen wij hierbij in aanmerking hetgeen ik als mijn inzicht gaf omtrent den slag der toekomst, dan vallen de *stroomingen t.o.v. de reorganisatie der infanterie*, welke zich in theorie en practijk openbaren, gereedelijk te verklaren.

Deze beoogen:

- 1e. *Verhooging van de beweegbaarheid* der infanterie buiten en op het gevechtveld, door ontwikkeling van de *motorisatie*.
- 2e. *Versnelling van de gevechtsleiding* door *decentralisatie* van de bevelvoering en het vormen van *gemengde eenheden*.
- 3e. *Verhooging van de vlakbaanvuurkracht tegenover levende strijders* door voortgezette *mechanisatie* van infanterie-onderdeelen, welke in het bijzonder bestemd zijn voor de verdediging, dan wel van

de geheele infanterie bij legers, waar men de stootkracht op het gevechtveld in hoofdzaak buiten het voetvolk zoekt.

4e. *Verhooging van de vuurkracht tegenover vechtwagens en vliegtuigen.*

5e. *Vergrooting van de stootkracht* in legers, waar men in de infanterie het voornaamste element voor den aanval is blijven zien.

Ik wil thans deze stroomingen aan een beschouwing onderwerpen, doch alvorens daartoe over te gaan het voorgaande samenvatten tot de CONCLUSIE:

DE REORGANISATIE DER INFANTERIE IN DE EERSTE VREDESJAREN MOET BESCHOUWD WORDEN ALS DE VOLTOOHING VAN DIE UIT DEN WERELDOORLOG EN WERD DUS STERK BEÏNVLOED DOOR DEN STELLINGOORLOG. TEN OPZICHTE VAN AANVALSKRACHT, AFWEREND VERMOGEN TEGENOVER VECHTWAGENS EN VLIEGTUIGEN EN BEWEEGBAARHEID WERD WEINIG VERBETERING BEREIKT.

(Slot volgt).

Toelatingsexamen Hoogere Krijgsschool October 1930.
Krijgskundige studiën h.t.l.

Uitwerking der examen-vragen tactiek.

DOOR

P. M. H. TIELENS,

*Eerste-Luitenant der Huzaren, werkzaam aan de
Hoogere Krijgsschool.*

(Vervolg en slot van blz. 158.)

Voor de onderstellingen van de hieronder uitgewerkte mondelinge vragen verwijzen wij naar „De Mil. Spect.” van Maart j.l.

Uitwerking 3e mondelinge vraag.

Wij volgen weer het gewone recept van: 1. opdracht; 2. vijand; 3. eigen middelen en 4. terrein.

Opdracht.

Vraag: Waar gaat de opdracht eigenlijk om?

Om dien dag met de hoofdmacht den N.rand van het bedekte terrein ten Z. van Beekbergen en Engeland te bereiken en de voorhoede vooruit te schuiven tot de lijn: Zwanensprang—Noordrand Ugehelen.

Vraag: Wat moet er geschieden, indien op weerstand wordt gestooten vóór dat deze lijnen zijn bereikt?

In dat geval moeten de Divisiën de vijandelijke vooruitgeschoven troepen krachtig aangrijpen en terugwerpen en zonder daarbij hare snelheid naar elkander te regelen. De IV Div. moet het zwaartepunt leggen O. van den kunstweg Arnhem—Apeldoorn. De III Div. legt het zwaartepunt aanvankelijk ten W. van het Deelerwoud, vervolgens O. van het Ugehelerbosch.

Conclusie: De D.C. is volkomen vrijgelaten in de wijze, waarop hij den weerstand wenscht te breken, mits de D.C. het zwaartepunt van den aanval legt O. van den kunstweg Arnhem—Apeldoorn.

Vijand.

Aangezien de te nemen maatregelen geheel verschillend zijn (zie *Gev. Handl.* p. 183 en 184), naargelang men te doen heeft met een vijand, die eveneens oprukt, dan wel met een vijandelijk scherm, met 's vijands voorpostenstrook, met 's vijands hoofdweerstandstrook, of over een en

ander in het onzekere verkeert, moet in de eerste plaats de vraag worden beantwoord:

Vraag: Op wat voor soort weerstand is men gestooten?

Daar de vijand zich sedert den namiddag van 30 Juni in de lijn: Olst—Legerplaats Oldebroek—Doornspijk ter verdediging inricht, is, mede gelet op den afstand, een ontmoetingsgevecht met 's vijands hoofdmacht op dit tijdstip praktisch gesproken uitgesloten. Eveneens vervallen daarmede de mogelijkheden, dat men zou zijn gestooten op 's vijands voorpostenstrook of hoofdweerstandstrook. Men staat dus naar aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid tegenover een scherm. Zulks wordt bevestigd door het feit, dat de vijand in den avond van 30 Juni detachementen, samengesteld uit lichte troepen, infanterie op auto's en eenige artillerie, in Z. richting heeft vooruitgeschoven, o.a. in de richting Twello, Apeldoorn, Hoog Soeren, Elspeet, enz.

Conclusie: Het gaat er om een vooruitgeschoven scherm des vijands op te ruimen.

Vraag: Welke mate van weerstand kan van dit scherm worden verwacht?

De juiste samenstelling van de vijandelijke detachementen is niet bekend; wel weten wij, dat deze in hoofdzaak uit lichte troepen bestaan, waaraan infanterie op auto's en eenige artillerie zijn toegevoegd, maar het blijven ten slotte detachementen met een zeer beperkte gevechtskracht.

In het vak van de IV Div. is de vijand er weliswaar in geslaagd een aaneengesloten vuurfront te vormen, doch daar het front ruim 5 km breed is, zal er in den vijandelijken weerstand nagenoeg *geen diepte* zitten.

Dringt men op enkele plaatsen in de stelling binnen, dan zal dit bijgevolg het wijken van den vijand over het geheele front ten gevolge hebben. Zulks zal wellicht ook te bereiken zijn met één enkelen plaatselijken aanval, mits deze dan wordt ondernomen op een daartoe gunstig gelegen, voor den vijand gevoelig punt in de vijandelijke stelling (sleutelpunt).

Conclusie: Men kan met een of twee plaatselijke aanvallen volstaan.

Op de vraag: Waar? zal het terrein antwoord geven.

Het zal een ieder duidelijk zijn, dat, waar het te voorzien was, dat de Divn. bij haar opmarsch slechts op zwakken weerstand zouden stooten, de D.G.C. in dit geval de D. Cn. heeft gemachtigd om, zonder daarbij de snelheid naar elkander te regelen, door te stooten. Hierbij ging de D.G.C. van de meening uit, dat het terreinwinnen van de ééne Div. de andere Div. als het ware vanzelf voorwaarts helpt. Verband in de acties der divisieën behoeft niet te bestaan, te meer niet, omdat een

snel oprukken van de IV Div. het deboucheeren van de III Div. door het boschterrein vergemakkelijkt.

Om te voorkomen, dat de Divn. zich zouden laten verleiden tot het voeren van gevechten in de bedekte terreingedeelten, heeft de D.G.C. daarentegen wel aan de D.Cn. opgedragen waar zij, bij een eventueelen aanval, het zwaartepunt moeten leggen; hij houdt daarmede tevens de teugels voldoende in handen.

Een dergelijk scherm heeft doorgaans als hoofdtak 's vijands opmarsch te vertragen. Dit sluit in dat de troepen, welke deel uitmaken van het scherm, zich niet aan vernietiging zullen blootstellen, doch zich daarentegen tijdig aan een gevecht zullen trachten te onttrekken, om in achterwaarts gelegen lijnen opnieuw weerstand te bieden. Aangezien het scherm zich hier ruim 25 km vóór de eigenlijke stelling bevindt, heeft de vijand volop gelegenheid het spelletje opnieuw te herhalen.

Conclusie: De vijand zal waarschijnlijk een ernstigen aanval *niet* afwachten, doch begunstigd door het bedekte terrein, voor dien teruggaan, om meer achterwaarts opnieuw stelling te nemen.

Vraag: Welke maatregelen kan men nemen om zooveel mogelijk te voorkomen, dat de vijand wederom spoedig stelling neemt?

Laten wij, alvorens deze vraag te beantwoorden, ons even rekenschap geven van het optreden van zulk een scherm.

Het optreden is geheel afhankelijk van de opdracht en het terrein.

Is de toestand zoodanig, dat men genoeg kan nemen met het vertragen van 's vijands marschsnelheid door hem te dwingen minder kwetsbare vormen aan te nemen, zonder het evenwel zoover te laten komen, dat de vijand gedwongen wordt voorbereidingen tot een aanval te treffen, dan kan men dit bereiken door het afgeven van artillerievuur en e.q. vuur van zware mitrailleurs op grooten afstand. De overige troepen van het scherm dienen dan feitelijk alleen ter bescherming van de artillerie, teneinde haar in staat te stellen haar taak te vervullen.

Aangezien het infanteristisch gevecht hierbij geen hoofdzaak is, gaat het scherm doorgaans terug, voordat een al te nauw contact met de vijandelijke infanterie is verkregen, dus b.v. wanneer de vijand met de voorste infanterie-afdeelingen een bepaalde lijn overschrijdt. Langer stand houden weegt in dit geval niet op tegen de daaruit voortvloeiende grootere verliezen. Ook zal het duidelijk zijn, dat de troepen, welke deel uitmaken van het scherm, geen aaneengesloten vuurfront behoeven te vormen, mits de artillerie maar voldoende wordt gedekt.

Wil men daarentegen bovendien bereiken, dat de vijand de noodige voorbereidingen voor een aanval treft, dan zal men eerst de vijandelijke infanterie een halt moeten toeroepen. In dat geval moet dus het scherm een aaneengesloten vuurfront hebben gevormd; immers bij een niet aaneengesloten vuurfront is de infanterie in staat door eigen kracht (infiltreren) den weerstand te breken. *Het is dus in dit geval dringend*

noodzakelijk, dat het scherm een aaneengesloten vuurfront heeft gevormd, hoe ijf het overigens ook zijn mag. Gelukt het aan het scherm de vijandelijke infanterie tot staan te brengen, dan is ook een opont-houd van uren verkregen.

Het spreekt vanzelf, dat het scherm zoo eenigszins mogelijk het losbreken van den aanval niet afwacht, doch zijn troepen voor dien terugneemt. De moeilijkheid is ook hier weer het juiste oogenblik van teruggaan te bepalen.

Vóór alles wil ik er op wijzen, *dat een dergelijke handeling, n.l. een terugtocht overdag, alleen mogelijk is, indien zich onmiddellijk achter de stelling een zeer bedekt terrein bevindt, dat het gedekt teruggaan van de troepen mogelijk maakt.* Men zie waar het scherm in dit geval stelling heeft genomen.

Daar er tusschen het vastloopen van de infanterie en het losbreken van den aanval verscheidene uren zullen verlopen, kan men b.v. ± 2 uur na het vastloopen van de infanterie den terugtocht aanvangen.

Ook kan men den terugtocht doen aanvangen, wanneer de vijand met zijn artillerie-voorbereidingen begint. Deze methode is gevaarlijker. Bovendien kan een inleidende beschieting achterwege worden gelaten. Hoe het ook zij, in ieder geval zal men terug moeten, als het artillerievuur losbreekt. Men vergete niet dat deze beschieting bij dit breede front slechts plaatselijk zal zijn, zoodat men ook slechts plaatselijk verliezen zal lijden. In ieder bijzonder geval zal men bijgevolg hebben te overwegen, of het te verkrijgen succes, n.l. verschillende Divn. uren lang op te houden, opweegt tegen de mogelijk daaraan verbonden verliezen. Duidelijk moet worden aangegeven, op welk der vorenbedoelde tijdstippen de terugtocht moet aanvangen.

Uit het bovenstaande volgt voor ons:

1. dat, nadat de gevechtsaanraking is tot stand gebracht, telkens weer opnieuw door plaatselijke acties moet worden vastgesteld of de vijand nog ter plaatse is;
2. dat de aanval zoodanig moet worden ingezet, dat de vijandelijke verbindingen zoo spoedig mogelijk zijn bedreigd, dat is dus in dit geval de kortste weg naar Beekbergen;
3. dat vuurconcentraties van artillerie (in het bijzonder D.G.A.) moeten kunnen worden afgegeven op Beekbergen en Lieren;
4. dat aan de(n) plaatselijke(n) aanval(len) een krachtig mededringen van de overige in voorste lijn gelegen troepen moet gepaard gaan.

Middelen.

De beschikbare artillerie laat niet toe over een breed front aan te vallen. Infanterie is er genoeg. Maar die wagen we niet aan een aanval zonder goeden artilleriesteun. Veel infanterie hebben we voorts niet

noodig, omdat er na een aanvankelijk succes weinig „uit te buiten” valt; 's vijands opstelling is immers ondiep. Een scheur in het vijandelijk vuurgordijn . . . en het valt in elkaar.

Terrein.

De vijand heeft stelling genomen aan den Z. rand van het bedekte terrein, zoodat hij gemakkelijk kan verdwijnen. De verder naar achter voerende wegen loopen over Beekbergen. Zal de vijandelijke terugtocht worden bedreigd, dan moet zoo spoedig mogelijk Beekbergen worden genomen.

Tusschen onze troepen en den vijand vinden wij een strook open terrein.

Op den rechtervleugel zijn de eigen troepen den vijand het dichtst genaderd, zoodat een aanval aldaar uit dien hoofde gunstig is. Bovendien heeft men dan het voordeel, dat men, na de vijandelijke stelling te zijn binnengedrongen, het minste boschterrein heeft te doorschrijden. Het nadeel is echter, dat deze aanval, welke geheel op den vleugel geschiedt, van zoo weinig invloed is op de rest van het front, terwijl men aan het afsnijden van de verbindingen niet behoeft te denken.

Een aanval in het linkergedeelte van het Div.vak heeft eveneens weinig kans op succes. Bovendien moet men dan over groote diepte een bedekt en heuvelachtig terrein doorschrijden. Het voordeel van den aanval is, dat hij de III Div. het voorwaarts gaan meer direct verlicht. Maar die steun heeft deze Div. weinig noodig en ten slotte . . . een aanval W. van den straatweg is in strijd met het D.G.-bevel.

Het meest werkzaam is de aanval Het Schalter—Stoppelingsberg—Beekbergen. Men bedreigt dan het snelst het wegenknooppunt Beekbergen. Daar de aanval in het midden van het vak plaats vindt en men bovendien een domineerend punt als den Stoppelingsberg (sleutelpunt) neemt, bestaat de meeste kans, dat de vijand dan over het geheele front wijkt. Aan het nadeel, dat men nog een $\pm 1\frac{1}{2}$ km diep bedekt terrein moet doortrekken, zal men niet kunnen ontkomen, maar dat is niet zoo erg, als men aan 's vijands ondiepe opstelling denkt.

Ik voor mij geef aan dezen aanval de voorkeur. Voor het geval deze aanval in het bedekte terrein onverhoopt mocht vastloopen, zou ik een tweeden aanval (prik) willen voorbereiden in het rechtergedeelte van het Div.vak, dat is dus een veiligheids-coëfficiënt, welke men zonder overwegend bezwaar kan inschakelen.

Bekijken wij het terrein nauwkeuriger, dan zien wij dat het van W. naar O. afloopt, zoodat vijandelijke mitrailleurs, opgesteld W. van den Stoppelingsberg, het aanvalsterrein onder vuur kunnen nemen. Hierop zal bijgevolg beschermend vuur moeten worden gebracht. Bovendien verdient het aanbeveling W. van den straatweg te doen demonstreeren door de zich daar bevindende troepen van II—8 R.I., waardoor tevens het verband met de III Div. beter is bewaard.

Van hoogte 65 (vt. 12—61) af zal de vijand de aanvalstroepen wel niet kunnen bevuren in verband met het tusschengelegen boschterrain.

Vraag: Heeft men voldoende middelen om den Stoppelingsberg aan te vallen, welke, zooals opgemerkt, toch vermoedelijk, als zijnde het sleutelpunt van de stelling, tevens wel het sterkste punt zal zijn?

In de eerste plaats zij opgemerkt, dat, waar men ook elders aanvalt (de vleugels van het Div. vak uitgezonderd), de Stoppelingsberg toch afdoende zal moeten worden geneutraliseerd, om te beletten, dat vandaar vuur kan worden gebracht op de aanvallende troepen. Indien de Stoppelingsberg toch afdoende moet worden geneutraliseerd, is het ook alleszins gewenscht zich van dit sleutelpunt door een directen aanval meester te maken.

Men moet dit niet verwarren met wat wij in een vorige aflevering schreven over het vermeesteren van Vierlingsbeek en waarbij wij aangaven, dat dit dorp het spoedigst zou vallen, indien men, onder het neutraliseeren van de bezetting, rechts en links langs dit dorp zou heenglijden. Zulks geschiedt dan echter om langdurige straatgevechten te vermijden.

De Divisie beschikt voor het uitvoeren van den aanval over 4 afdelingen artillerie. Deze afdelingen kunnen de infanterie blijvend steunen, aangezien de D.G.A. zorg draagt voor de artilleriebestrijding.

Waar men hier in hoofdzaak met een liniar vuur kan volstaan (ver vóór den boschrand kan de vijand in verband met zijn terugtochtsplannen niet zitten), mag men aannemen, dat deze 4 afdelingen een front van ± 1500 m zullen kunnen neutraliseeren.

De aanvallende infanterie deboucheert bij Het Schalter op 800 tot 1000 m van de vijandelijke stelling, zoodat het artillerievuur op 's vijands voorste lijn geruimen tijd na het uur U moet worden voortgezet.

Daar het terrein van W. naar O. afloopt en de infanterieaanval moet worden ingezet op grooten afstand van de stelling, kunnen ook ver zijwaarts van het aanvalsvak opgestelde zware mitrailleurs de aanvalstroepen nog bevuren. Het zal dus noodzakelijk zijn om, vóór men het artillerievuur concentreert op de bovenbedoelde 1500 m, eerst enkele krachtige vuurstooten af te geven op onderkende vijandelijke zware mitrailleurs, welke zich meer zijwaarts bevinden, terwijl, om nieuwe vijandelijke zware mitrailleurs onmiddellijk te kunnen bestrijden, de batterijen van 6 veld en compagnieën mortieren van 8 R.I. en 11 R.I. resp. W. en O. van Het Schalter worden opgesteld. Op deze wijze kan tevens aan de demonstratie van deelen van II - 8 R.I. kracht worden bijgezet.

Ook de eigen zware mitrailleurs kunnen in dit stadium van het gevecht zeer goed de bestrijding van de nog niet volledig gedekt op-

gestelde vijandelijke zware mitrailleurs op zich nemen (zie in dit verband punt 229 *Gev. Handl.*).

Zooals men ziet, hangt het gelukken van den aanval, nu de infanterie een diepe open strook moet doorschrijden, hier meer dan ooit af van het feit, of men er in is geslaagd de vijandelijke vuurbronnen te neutraliseeren. Het aantal voor den aanval te bestemmen infanteristen moet en kan, nu de vijandelijke stelling nagenoeg geen diepte heeft, zoo gering mogelijk worden gehouden, b.v. één bataljon. Wij voor ons gelooven niet eens, zooals wij boven aangaven, dat de vijand den aanval zal afwachten, hetgeen echter niet wegneemt, dat afdoende maatregelen moeten worden getroffen.

De Voorhoede-Commandant wordt, handelend in den geest van punt 214 *Gev. Handl.*, met den aanval belast. Aangezien de voorhoede-bataljons voor de uitvoering van hun taak over groote breedte zijn uitgerekt, kunnen zij niet voor een krachtactie over een beperkt front worden bestemd. Hiervoor moet de Voorhoede-Commandant de beschikking over een nieuw bataljon erlangen, b.v. III—8 R.I.

De tweede aanval in het rechterdeel van het vak kan dan, als de vijand niet uit zichzelf wijkt, worden ondernomen door II—11 R. I., waartoe van een bepaald uur af een gedeelte der artillerie ter beschikking wordt gesteld.

Wij wezen er reeds op, dat de overige troepen van de voorhoede zich aan deze partiële aanvallen moeten trachten aan te sluiten.

De troepen stooten aanvankelijk niet verder door dan den N. rand van het bedekte terrein.

Zoodra de infanterie in de stelling dringt, wordt ook het vuur van ten minste twee afdeelingen D.A. op Beekbergen gebracht, teneinde het teruggaan van den vijand te bemoeilijken.

Ten slotte merk ik nog op, dat het den candidaten bij deze vraag gemakkelijk is gemaakt, doordat de D.G.A. voor hen totaal werd uitgeschakeld.

Uitwerking van de 4e mondelinge vraag.

Op het tijdstip, waarop C.-VIII Div. een plan voor den opmarsch ontwerpt, is natuurlijk nog niet bekend, dat de Lt.B. niet ter plaatse is kunnen komen en dat de vijand de Peel reeds is overgetrokken. Wij houden dus voorloopig evenmin rekening met deze gegevens.

Opdracht.

Vraag: Waar gaat het nu bij de uitvoering van de opdracht eigenlijk om?

Het gaat er bij de uitvoering in de eerste plaats om den Oostrand

van het bedekte terrein bij Sterksel en Heeze te bereiken. Hiertoe moeten zoo noodig alle beschikbare krachten worden ingezet.

Hoe eerder men bijgevolg deze lijn in zijn bezit heeft, hoe beter; men mag echter ingevolge de opdracht niet vóór het aanbreken van den dag afmarcheeren. Dit kon trouwens moeilijk, omdat de VIII Div. op 1 Juli te 17.00 tot legering is overgegaan, na 30 km te hebben afgelegd.

Vraag: Wat moet de Divisie doen, indien de bovengenoemde lijn is bereikt?

De dan te nemen maatregelen hangen geheel af van den vijand. Blijkt het, dat de vijandelijke Cav. Div. in den nacht van 1/2 Juli de Peel reeds is overgetrokken, dan moet de Divisie in die lijn stelling nemen; in het tegenovergestelde geval moet de Div. trachten de Zuid Willems Vaart te bereiken.

Men ziet, de opdracht bestaat dus uit twee zeer verschillende gedeelten. Een eerste gedeelte, waarbij de te volgen gedragslijn reeds nu geheel vaststaat, en een tweede gedeelte, waarbij men naar bevind van zaken zal moeten handelen.

Conclusie: 1). De hoofdmacht moet zoo snel mogelijk worden verplaatst naar het bedekte terrein bij Sterksel en Heeze, om verder naar bevind van zaken te handelen.

2). De opmarsch naar en de opstelling in het bedekte terrein moeten zoodanig worden geregeld, dat:

a. indien men vóór het bereiken van het bedekte terrein op vijand stuit, deze krachtig kan worden aangegrepen;

b. zonder groote hergroepering gemakkelijk tot de verdediging is over te gaan;

c. zonder veel tijdverlies kan worden opgerukt naar de Zuid Willems Vaart.

Vijand.

Vraag: Kan de VIII Div. het bedekte terrein O. van Sterksel en Heeze tijdig bereiken?

Te 16.00 van 1 Juli was de vijandelijke Cav. Div. bezig bruggen te slaan bij Maashees en Sambeek.

Het feit, dat de hoofdmacht der Div. te 17.00 was samengetrokken met de hoofden der colonnes aan den kunstweg Venlo—Gennep, wijst er op, dat de Div. *nog dien middag* de bruggen wil overschrijden en tevens zal trachten, onder begunstiging van de duisternis, de open Peel over te trekken. Immers indien de Div. voornemens was onmiddellijk na het bereiken van den W. oever tot legeren over te gaan, zou zij met het overtrekken van de rivier wel hebben gewacht tot na het invallen van de duisternis.

Uit het feit, dat de bruggen geslagen zijn bij Sambeek en Maashees, juist tegenover de door de Peel leidende wegen, valt af te leiden, dat de Cav. Div. in *ten minste twee marschgroepen zal oprukken*. Deze wegen leiden naar het front Deurne—Handel. De Lt.B. werd dus wel zeer terecht op dit frontgedeelte ingezet. Nu de Lt.B. daar echter niet vóór middernacht kan aankomen en de Roode Lichte troepen slechts ± 20 km van deze lijn verwijderd zijn, terwijl Roode Detachementen reeds te 16.00 de Maas overschreden, geloof ik niet, dat de Lt.B. de lijn Deurne—Handel vóór de Roode lichte troepen zal bereiken.

Het meest waarschijnlijk is dus, dat de Lt.B. en de I Verk. A. op 2 Juli bij het *aanbreken van den dag* aan de Zuid Willems Vaart in voeling staan met de Roode Lichte troepen.

De vijand staat dan ± 8 km van de door de VIII Div. te bereiken lijn, terwijl de VIII Div. zelf er ± 12 km van verwijderd is.

Waar de vijand echter eerst een kanaal moet overtrekken, dat door de tegenpartij wordt bewaakt en voor de verplaatsing van zijn artillerie en infanterie op auto's de noodige bruggen zal moeten slaan, ben ik van meening, dat de Blauwe troepen eerder dan de Roode lichte troepen met de hoofdmacht het bedekte terrein O. van Sterksel en Heeze zullen bereiken. Eenige zekerheid bestaat hieromtrent natuurlijk niet; een ontmoeting met Roode verkenningdetachementen blijft, waar de Zuid Willems Vaart ten slotte slechts bewaakt wordt door een Verk.A., natuurlijk steeds mogelijk.

Conclusie: Indien de VIII Div. op 2 Juli snel oprukt, bestaat er daadwerkelijk een zeer groote kans, dat deze Divisie het bedekte terrein O. van Sterksel en Heeze bereikt vóór de Roode lichte troepen.

Vraag: Met welke krachten kan de vijand optreden?

De vijand beschikt in totaal over 4 regimenten huzaren, 1 bataljon wielrijders, 1 regiment infanterie à 3 bataljons, vervoerd op auto's, en 3 afdelingen artillerie. Zulks vertegenwoordigt een waarde van niet meer dan ± 8 bataljons infanterie. Hiertegenover staan aan Blauwe zijde een Lt. B., een Verk.A. en een Inf. Div. van 9 bataljons infanterie en 4 afdelingen artillerie. Het is niet waarschijnlijk, dat de vijandelijke Cav.Div. uitsluitend in het vak van de VIII Div. optreedt, zoodat de VIII Div. maar met *een gedeelte* van die macht rekening behoeft te houden. Bovendien bestaat er een groote kans, dat dit gedeelte van de Roode lichte troepen, door de aanwezigheid van de Zuid Willems Vaart en door het feit, dat die lichte troepen uit huzaren, wielrijders, infanterie op auto's en artillerie bestaan, gedwongen zal zijn in achterenvolgende echelons op te treden.

Lichte troepen vinden hun aanvalskracht in hoofdzaak in de bewegelijkheid en in de omvatting; in een zuiveren frontaanval op infanterie vermogen zij weinig en zijn zij spoedig verbruikt.

Door den lichten troepen bijgevolg geen gelegenheid tot manoeu-

vreeren te bieden, ontleent men hen een groot deel van hun aanvalskracht.

Waar de VIII Div. hier optreedt rechts en links aangeleund aan andere troepen, die bovendien de verplichting hebben door het uitschuiven van een verbindingsdetachement het verband met de Divisie te bewaren, en het vak tusschen deze detachementen ± 6 km breed is, kan men, bij het aanwijzen van een voorhoede van \pm drie bataljons infanterie, steeds onmiddellijk een aaneengesloten vuurfront vormen en den vijand de mogelijkheid van manoeuvreeren ontnemen. Men schrome dan ook niet de drie voorhoede-bataljons naast elkaar in te zetten.

Conclusie: Een voorhoede, ter sterkte van o.m. drie bataljons infanterie, verdient hier de voorkeur.

Daar de aanvalskracht van de lichte troepen op deze wijze zeer beperkt is en wij, zooals wij boven aangaven, slechts een deel dier lichte troepen voor het front van de VIII Div. verwachtten, behoeft men geen vrees te koesteren, dat de voorhoede een plotseling echee zal lijden.

Het is dus volkomen onnoodig de uiterste voorzichtigheid te betrachten door te eischen, dat de hoofdmacht in stelling staat als de voorhoede marcheert en omgekeerd.¹⁾

Conclusie: De voorhoede zal, behoudens een enkele korte halt voor het herstellen van de verbanden, *doorlopend in beweging kunnen blijven.*¹⁾

Hebben wij zoo juist betoogd, dat van een frontaanval van de lichte troepen weinig succes is te verwachten, anders staat het, indien de lichte troepen zich onder het vormen van een aaneengesloten vuurfront tot de verdediging bepalen. Om verder te kunnen oprukken, zal de Divisie een krachtactie moeten ondernemen, waarmede veel tijd gemoeid is. Deze actie moet dan worden uitgevoerd door deelen van de hoofdmacht, waaruit de noodzakelijkheid volgt, dat de hoofdmacht haar volle bewegingsvrijheid blijft behouden.

Wil deze bewegingsvrijheid behouden blijven, dan mag de hoofdmacht niet te dicht achter de voorhoede oprukken.

Conclusie: De hoofdmacht wordt sprongsgewijze verplaatst van het eene bedekte terrein naar het andere (eerste sprong Leende e.o.; tweede sprong omgeving Sterksel en Heeze).

Voorts is het van belang, dat de hoofdmacht zich op het open terrein tusschen Valkenswaard en Leende en later tusschen Leende en het bedekte terrein bij Sterksel en Heeze tegen verrassingen vrijwaart. In verband hiermede draagt de D.C. zorg, dat de hoofdmacht

1e. niet uit het bedekte terrein O. van Valkenswaard te voorschijn komt, vóórdat de voorhoede den Oostrand van de Grootte Heide heeft bereikt en

2e. in algemeenem zin niet de Kleine Aa overschrijdt, vóórdat de

¹⁾ Zie in dit verband 2e en 3e zinsnede § 76 Gev. Handl.

voorhoede den Oostrand van het bedekte terrein bij Sterksel en Heeze in bezit heeft.

De vijand beschikt over een Afd. 10 veld. Zelfs indien deze afdeeling is opgesteld O. van de Zuid Willems Vaart, dan kan zij nog vuur brengen op de heide tusschen Valkenswaard en Leende.

Indien bij het aanbreken van den dag de Zuid Willems Vaart nog in eigen handen is, is er bijgevolg de eerste uren slechts vuur te verwachten van één enkele afdeeling, terwijl deze alleen nog maar met vliegerwaarneming kan vuren of (op goed geluk) kaartvuur kan afgeven.¹⁾ Deze eene afdeeling beschikt allicht niet over een onbeprekten munitievoorraad. Bovendien is het de vraag of ze reeds in stelling staat. We zullen ons dus door de bedreiging, welke mogelijk van 1 afdeeling kan uitgaan, niet al te zeer laten beïnvloeden.

Het is echter voordeelig om door den vliegdiens tijdig onderricht te worden omtrent den toestand aan de Zuid Willems Vaart en zoo mogelijk bij het aanbreken van den dag zorg te dragen voor overmacht in de lucht (de VIII Div. beschikt over de IV Vliegtuiggroep).

Men marcheert dan, althans in den aanvang, betrekkelijk veilig. Men ga dan ook bij den naderingsmarsch, vooral hier, waar snelheid geboden is, in de ontplooiing van de onderdeelen niet verder dan noodig is.

Men vergeete toch nimmer waartoe een ontplooiing dient. Het doel is tweeledig, n.l.: 1e. om de troepen te beschermen tegen vuur; 2e. om eerder gevechtsbereid te zijn; daarentegen heeft een ontplooiing het nadeel, dat de marschsnelheid verminderd wordt en wel sterker, naarmate de troepen meer worden ontplooid. *Men mag dus bij den naderingsmarsch in de ontplooiing nimmer verder gaan dan noodig is.*

Een troepenmacht op 10 km van den vijand moet een geheel ander beeld te zien geven dan een troepenmacht op 5 km van den vijand, terwijl bij gelijke terreinsomstandigheden de voorhoede reeds in kleinere onderdeelen is ontplooid dan de hoofdmacht. Eveneens houdt de mate van ontplooiing rekening met het tactisch doel van den marsch. Indien, om een voorbeeld te noemen, de toestand op een vleugel van het eigen front zeer hachelijk is en de zich daar bevindende troepen door een vijandelijke omvatting elk oogenblik kans loopen te worden vernietigd en een ver buitenwaarts opgestelde Divisie belast zou worden om op haar beurt den vijand weer te omvatten, zou het toch ontoelaatbaar zijn, dat deze Divisie reeds op grooten afstand²⁾ van den vijand haar marschsnelheid aanmerkelijk vertraagt, in verband met *mogelijk* te verwachten artillerievuur.

De verliezen, die deze Div. aldus uitspaart, worden wellicht juist *dáárdoor* honderdvoudig terugbetaald op het front, waar de toestand hachelijk is. In dit geval wordt de ontplooiing nagenoeg geheel be-

¹⁾ Men bedenke, dat het er niet alleen op aankomt het vuur op de juiste plaats te leggen, maar ook op het gewenschte tijdstip!

²⁾ Bij voorbeeld op 15 km.

heerscht door den eisch van gevechtsvaardigheid. Een verdere ont-plooiing geschiedt alleen, indien werkelijk vuur wordt ontvangen.

De beschikbare middelen.

De beschikbare middelen zijn geleverd, als op de schets is aangegeven. Deze legering is niet gunstig om een bepaald regiment als voorhoede aan te wijzen.

Men zal hiervoor noodgedwongen moeten nemen twee bataljons van 5 R.I., één bataljon van 21 R.I. en de noodige mortieren van 8 en de 6 veld. Als Voorhoede-Commandant treedt op C.-5 R.I.¹⁾. Waar men vele beekjes moet overschrijden, zou ik 8 C.P. hier in haar geheel bij de voorhoede indeelen.

De 9 Afd. A. staat van den aanvang af in stelling \pm 2 km O. van Valkenswaard. Voorloopig voornamelijk met de bedoeling, indien onze lichte troepen vroegtijdig mochten worden teruggeslagen, storende vuren af te geven op eenige belangrijke punten. Men zal dan echter met deze lichte troepen een sein moeten afspreken, af te geven wanneer zij deze punten hebben ontruimd. Veel verwacht ik van dit vuur niet; het spoort den vijand echter tot voorzichtigheid aan en daarmee winnen wij tijd.

De Afd.C. krijgt in verband met deze taak de beschikking over een artillerie-verkenningsvliegtuig.

Voor rechtstreeksche ondersteuning van de voorhoede worden aangewezen I-5 R.A. en II-5 R.A. De wijze van verplaatsing wordt door den D.A.C. geregeld, ingevolge de door den D.C. gegeven tactische aanwijzingen. III-5 R.A. zal — als zijnde 15 hw.l. 17 — moeilijk door het heideterrein kunnen marcheeren. De afdeling volgt sprongsgewijze achter de Divisie langs den kunstweg.

Dit zal eveneens het geval moeten zijn met de keukervoertuigen van 21 R.I.

De rest der Divisie (met uitzondering van de Gn.T., Lm.T. en Divisietrein, welke voorloopig ter plaatse blijven en zich eerst later op nadere bevelen van den D.C. verplaatsen) volgt in twee colonnes. Linkercolonne, onder Co. van C.-16 R.I., bestaat uit één Bat. van 5 R.I., 16 R.I. en 8 M.C.; de rechtercolonne uit 21 R.I. (min één Bat.).

8 E.W. (min 1 sectie) wordt vooruitgezonden naar de Zuid Willems Vaart, neemt verband op met I Verk.A. Indien I Verk.A. teruggaat op de Zuid Willems Vaart, treedt 8 E.W. onder de bevelen van C.-I Verk.A. Een $\frac{1}{2}$ sectie blijft ter beschikking van den D.C., terwijl een $\frac{1}{2}$ sectie aan den Voorhoede-Commandant wordt gegeven.

Terrein.

Het terrein bepaalt hier in hoofdzaak de sprongen van de hoofd-

¹⁾ Overwogen zou kunnen worden, gelet op het breede Divisievak en het terrein, in 2 marschgroepen op te rukken, ieder door een eigen voorhoede beschermd.

macht, n.l. naar het bedekte terrein bij Leende en vervolgens naar het bedekte terrein bij Sterksel en Heeze.

Eveneens bepaalt het terrein de lijn, waar de voorhoede onderling verband opneemt, al houdt zij er ook niet langer halt dan strikt noodzakelijk is, n.l. de Kleine Aa en de Oostrand van het bedekte terrein bij Sterksel en Heeze.

Wordt na het bereiken van dezen rand op vijand gestooten, dan moet deze rand krachtig worden verdedigd; wordt daarentegen niet op vijand gestooten, dan zal de Voorhoede-Commandant den opmarsch voortzetten naar de lijn: Kraayen Stark — pl. 5 $\frac{1}{2}$ kunstweg Heeze/Zomeren — Mierlo. In deze lijn zet de voorhoede zich tot nader order vast, omdat de D.C. hier voor het gewichtige besluit staat of hij al dan niet zal doormarceeren naar de Zuid Willems Vaart.

Hiermede hebben wij de examen-vragen afgehandeld. Mogen de candidaten er vooral uit gezien hebben, dat vele wegen naar Rome leiden en dat het er vooral om gaat groote grondbeginselen, neergelegd in onze *Gev. Handl.*, praktisch (doch alleen in groote lijnen) op de kaart te kunnen toepassen.

Gegevens vreemde legers. (April 1931.)

FRANKRIJK XXXI.

„Préparation militaire supérieure”.

Aangezien de groote oorlog de noodzakelijkheid heeft aangetoond van het bestaan van een gelegenheid tot een snelle opleiding van de ontwikkelde jongelingen tot reserve officier, is thans aan bepaalde onderwijsinrichtingen in Frankrijk het voorbereidend militair onderwijs verbonden, zooals dit vroeger slechts bij enkele inrichtingen bestond. Een en ander werd in algemeenen zin vastgelegd in art. 34 van de Wet van 31 Maart 1928 „sur le recrutement de l'armée”, onder deze woorden:

„Une préparation militaire supérieure, ayant pour objet la formation de futurs officiers de réserve, est instituée à l'usage des jeunes Français des établissements d'enseignement de tous ordres (écoles civiles, facultés, universités, instituts, etc.) dans lesquels le niveau moyen des études est jugé suffisamment élevé”.

Deze „préparation militaire supérieure” geeft aan de jongelieden, aan wie in toegestaan de cursussen te volgen, de eerste militaire vorming, welke wordt voortgezet, nadat zij voor actieven dienst onder de wapenen zijn gekomen bij de „pelotons d'élèves officiers de réserve” of bij het regiment.

Bij een administratief reglement zijn vastgesteld:

a. Een lijst van onderwijsinrichtingen, waaraan bedoeld militair onderricht wordt gegeven.

b. Het minimum aantal schooljaren, dat de leerlingen moeten hebben doorloopen, vóór toelating tot den cursus voor dit militair onderricht.

c. De aard van de burgerdiploma's, vereischt voor toelating tot de „pelotons d'élèves officiers de réserve” van hen, die reeds in het bezit zijn van het „brevet de préparation militaire supérieure”.

De dienst van deze geheele militaire opleiding is gebracht onder het onmiddellijk bevel van den regions-commandant. Deze oefent zijn gezag uit — door tusschenkomst van een hoofdofficier — onder den titel van „directeur du service de préparation militaire supérieure pour le corps d'armée”, die in zijn dienst wordt bijgestaan door officieren als vaste instructeurs en door onderofficieren, gedetacheerd van de troepenkorpsen.

Het onderricht bij de „préparation militaire supérieure” omvat als minimum 240 uren en voorts 12 halve dagen voor oefeningen in het terrein, gelijkmatig verdeeld over 2 studie jaren. Bij de inrichtingen,

waarbij het militair onderricht over 3 jaren is verdeeld, is de indeeling als volgt: 90 uur voor elk der eerste twee jaar en 60 uur voor het 3e jaar plus 4 halve dagen per jaar voor oefeningen in het terrein. Het laatste jaar wordt voor een deel besteed aan herhaling van het geleerde in de eerste twee jaren.

Voor de oefeningen in het terrein wordt aan de leerlingen kleeding van grof linnen verstrekt.

In het eerste jaar wordt aan de leerlingen zonder uitzondering onderricht gegeven in een deel der reglementen, bestemd voor alle wapens. Bij het begin van het 2e jaar ontvangen zij een bestemming voor een wapen met het oog op het daarvoor te behalen brevet.

De militaire cursussen worden jaarlijks gehouden voor sommige inrichtingen met 2-jarigen cursus van 15 October tot 30 Juni (30 weken) met 4 lesuren per week; of wel van 15 November tot 15 Juni (24 weken) met 5 lesuren per week; en voor andere inrichtingen met 3-jarigen militairen cursus van 15 October tot 30 Juni of van 15 November tot 15 Juni met 3 lesuren per week in het 1e en 2e jaar en 2 lesuren (respectievelijk $2\frac{1}{2}$ lesuur) per week in het 3e jaar.

Het examen voor het „brevet de préparation militaire supérieure” wordt eens per jaar gehouden in de „centres d'examen”. Het kan slechts éénmaal worden afgelegd. In elk „centre” worden wapensgewijze de examencommissies benoemd, welke gezamenlijk onder algemeene leiding van een brigade-generaal worden gesteld. Verder wordt voor elk wapen in zijn geheel één centrale commissie benoemd, welke te Parijs zetelt en welke, na ontvangst van den uitslag, opgemaakt door de onderscheidene commissies, de definitieve lijst in volgorde van geschiktheid opmaakt, welke daarna wordt opgezonden naar den „Etat-major de l'Armée”.

Na de beslissing van den minister van oorlog worden de namen van de geslaagden in het „Journal officiel” vermeld.

Voor de jongelieden, die na het behalen van het brevet nog hun burgerstudiën moeten voortzetten, wordt in enkele „centres de préparation militaire supérieure” een cursus gegeven voor het onderhouden van de verkregen militaire kennis.

Het „brevet de préparation militaire supérieure”, in een zeker jaar behaald, is geldig voor toelating tot de „pelotons élèves officiers de réserve” in de maand November van dat jaar en de maand Mei van het volgend jaar. Voor de jongelieden, hierboven bedoeld, geldt het brevet tot aan het einde van hun studie, mits zij den cursus aan een *centre* in voldoende mate hebben gevolgd.

De inlijving van de jongelieden, die het brevet hebben verkregen, geschiedt in 't algemeen gelijktijdig met het gedeelte van het contingent, waartoe zij behooren. Nadat zij gekleed zijn door de zorg van het korps, worden zij gezonden naar het „peloton d'élèves officiers de réserve”, waarvoor zij waren bestemd.

Pelotons d'élèves officiers de réserve.

Deze pelotons werken in 't algemeen naast de *écoles militaires*, welke met de vorming van de actieve officieren zijn belast.

Ieder jaar worden 2 cursussen gehouden, de eene van 16 Mei tot 10 November, de andere van 16 November tot 10 Mei. Zoo is voor de infanterie een peloton te Saint Cyr en te St. Maixent, voor de cavalerie te Saumur, voor de artillerie te Poitiers, voor de genie te Versailles, alle plaatsen, waar de opleiding tot beroepsofficier geschiedt.

Elk peloton is gesteld onder bevel van den commandant van de school, van het centre d'instruction of van het regiment, waarbij het is ingedeeld.

Bij een peloton zijn werkzaam: een majoor of kapitein; een kapitein-instructeur per 100 leerlingen of deel daarvan; een luitenant-instructeur per 25 leerlingen of deel daarvan. De commandant en officieren-instructeurs worden aangewezen door den minister.

De officieren-leeraren zijn in 't algemeen dezelfde als die, welke werkzaam zijn aan de scholen voor beroepsofficieren. Aan het einde van den cursus wordt een examen afgelegd. Het aantal plaatsen voor reserve officier wordt door den minister tijdig tevoren bekend gemaakt. De leerlingen worden in volgorde van het bij het examen behaalde nummer in aanmerking gebracht voor benoeming tot reserve officier, naar gelang van het aantal plaatsen; de overigen worden benoemd tot onderofficier.

Vóór het verlaten van het peloton kiezen de leerlingen, die voor reserve officier of onderofficier in aanmerking komen, het regiment, waarbij zij wenschen te worden ingedeeld.

Zij, die niet hebben voldaan aan het examen, worden naar de korpsen gezonden, terwijl zij, naar gelang van de behaalde cijfers op het examen, den rang krijgen van korporaal, dan wel als gewoon soldaat verder dienen.

De commandant van de school (centre d'instruction of regiment) stelt omtrent elken leerling, die is voorgedragen voor officier, een „feuille de notes” samen, waarop aantekeningen worden gesteld betreffende: gedrag, tenue, ontwikkeling, opvoeding, karakter, houding, ijver, militairen geest, hoedanigheid als instructeur en commandant, rijkunst, weerstand tegen vermoeienissen, bijzondere bekwaamheden, terwijl daaronder ten slotte een algemeen oordeel wordt uitgesproken.

Luchtverdediging.

In Frankrijk hebben belangrijke veranderingen plaats gehad in de hogere bevelvoering. Maarschalk PÉTAIN, die langen tijd de functie vervulde van Vice-president van den Conseil supérieur de la guerre en van Inspecteur général de l'Armée, heeft deze functies als generalissimus overgedragen aan den generaal WEYGAND, Chef d'état-major général

de l'Armée. Maarschalk PÉTAİN heeft zich echter nog niet uit het militaire leven teruggetrokken, maar is bij deereet benoemd tot „Inspecteur général de la défense aérienne du territoire”; hij is als zoodanig belast „de toutes les mesures de défense du territoire contre les attaques aériennes prises par les différents ministères”, waarmee hij dus tot taak heeft „élaborer un programme d'ensemble” en „l'exécution des décisions du gouvernement”.

Hij brengt zijn opmerkingen en voorstellen ter kennis van de betrokken ministeries, welke verantwoordelijk zijn voor het deel, dat hen aangaat van de voorbereiding van de luchtverdediging.

De Inspecteur général des forces aériennes is president van de „commission supérieure consultative des fabrications aéronautiques”.

Hij beschikt over een staf, samengesteld uit: een chef van den staf; 3 officieren van de luchtsrijdkrachten der landmacht; 1 officier van de luchtsrijdkrachten der marine; 1 officier van de luchtvaarttroepen; 1 officier van de landmacht; 1 ordonnans-officier.

ZWITSERLAND XXIII.

Recrutenopleiding.

De moeilijkheden van de opleiding van den soldaat in verband met den korten dienstdaag doen zich in Zwitserland sterk gelden, zoodat naar middelen werd omgezien, om daaraan tegemoet te komen.

Omtrent deze moeilijkheden en de oplossing daarvan heeft het „Département militaire fédéral” zich kort geleden uitgesproken, aan welke beschouwingen wij het volgende ontleenen, als zijnde van belang voor Nederlandsche toestanden:

„De nieuwe manier van strijden door de infanterie, als gevolg van de ondervindingen van den wereldoorlog, en de invoering van nieuwe wapens hebben de individueele opleiding van den soldaat en van den troep aanzienlijk ingewikkelder gemaakt. De soldaat moet thans meer op zich zelf vertrouwen dan voorheen, meer zelfstandig denken en handelen, enz.

Reeds lang werd erkend, *dat de rekrutenschool, waarin de fundamenteele vorming wordt verkregen, te kort van duur is en dat tijdens de herhalingsoefeningen al hetgeen in de rekrutenschool werd geleerd niet herhaald kan worden.*¹⁾

Men heeft dientengevolge de middelen gezocht ter verbetering. Men heeft in de eerste plaats voorgesteld den duur van de rekrutenschool te verlengen, door haar onmiddellijk te laten volgen door de eerste herhalingsoefening en zodoende de twee gewonnen weken te gebruiken voor de opleiding tot het gevecht en den velddienst voor de compagnieën en bataljons.

¹⁾ Cursiveering van den schrijver.

Hoewel de „Commission de la Défense nationale”, de divisiecommandanten en wapenchefs zich reeds met deze oplossing bezig hielden, bleek echter, dat de wettelijke voorschriften geen interpretatie in dien geest toelieten. Vandaar dat ten slotte het volgende systeem zal worden beproefd.

Gedurende de eerste herhalingsoefening zullen de rekruten van de laatste rekrutenschool afzonderlijk worden vereenigd met hun kader om ze, voortbouwende op den grondslag van hun eerste-oefeningstijd, gezamenlijk te vormen voor den velddienst.”

In 1931 zal voor het eerst deze proef worden genomen en wel bij de VI Divisie. Daartoe zal bij deze divisie gedurende de rekrutenschool het instructieprogramma beperkt blijven tot het individueel onderricht en tot dat in de groep en de sectie. Bij de eerste herhalingsoefening wordt dan een speciaal bataljon gevormd, waarbij de rekruten — in plaats van zooals normaal over hun respectieve bataljons te worden verdeeld — worden vereenigd met hun eigen kader in dezelfde compagnieën als tijdens de eerste-oefening. Feitelijk wordt dus zodoende de herhalings-oefening een voortzetting van de eerste-oefening.

Uit den aard der zaak zijn groote moeilijkheden ook hier voor de hand liggend. Als een der voornaamste mogen we daarbij noemen, dat het kader, dat bij die eerste herhalingsoefeningen moet dienst doen (aannemende dat het zal gelukken *hetzelfde* kader daartoe te bestemmen), zijn commando te vervullen heeft bij de inlijvingseenheid van dat jaar, waaraan het dus moet worden onttrokken.

Waarschijnlijk zal dan ook één jaar proefneming wel niet voldoende blijken.

Boekbespreking.

Österreich-Ungarns letzter Krieg 1914—1918. Herausgegeben vom österreichischen Bundesministerium für Heereswesen und vom Kriegsarchiv. Zweiter Band. 1. Doppellieferung. Wien, 1930. Verlag der militärwissenschaftlichen Mitteilungen.

Deze Doppelliefering, verlucht met 9 bijlagen en 24 schetsen, welke zeer overzichtelijk zijn, bevat de krijgsgeschiedenissen van den Karpathenwinter 1914—1915, een tijdperk, dat tot de minder bekende gedeelten van den oorlog behoort.

Niettemin wordt bestudeering van deze aflevering warm aanbevolen, ten eerste omdat er duidelijk uit blijkt, aan welke enorme slijtage moderne legers onderhevig zijn en welke eischen derhalve worden gesteld aan de industrie en den etappendienst, doch voorts omdat het boekje in al zijn soberheid een indruk geeft van de geweldige eischen, die aan de troepen in deze — in onzen gedachtengang min of meer rustige maanden — zijn gesteld geworden.

Voorts is deze oorlogsperiode belangwekkend, omdat de operatieve leiding zich met hand en tand heeft trachten te verzetten tegen het intreden van den stellingoorlog, dus tegen de verstarring van de gevechtsfronten.

Terwijl op het Westfront die verstarring al zeer vroeg en snel intrad (gevolg van het feit, dat men bij de course à la mer de krachten naar den vleugel moest verschuiven en dus, waar men al contact had, met een minimum van troepen wel defensief *moest* optreden), heeft de bewegingsoorlog aan het Oostelijk front in Polen en Galicië nog tot in 1915 voortgeduurd.

In het bijzonder bevelen wij de lezing aan van het hoofdstuk „Ö.U. Wehrmacht um die Jahreswende“, waarin (alsmede in Bijlage I) o.m. een overzicht wordt gegeven van de verliezen aan personeel en materieel in de eerste 5 oorlogsmaanden en van de presente sterkte der korpsen.

De 5e Cavaleriedivisie telde in December 1914 nog 680 ruiters, het XI Korps nog 6500 geweren, de 10e Divisie nog 1000 geweren, het geheele 3e Leger 40.000 geweren. (Ik doe enkele grepen; het boek geeft talrijke gegevens.)

De in het boek beschreven operatiën omvatten het vastloopen van het O.H. offensief na den slag bij Limonowa—Lapanow (Dec. 1914), het Russische Kerstmisoffensief en den O.H. terugtocht naar de Karpathen, benevens de beide Duitsch-O.H. Karpathenaanvallen en het 2e beleg van Przemyśl tot den val van die vesting (22 Maart 1915).

Bij het samenstellen van de betrekkelijke hoofdstukken heeft men n.m.m. zeer terecht de aandacht gevestigd op de ontzettende ontberingen, die de troepen in de Karpathenslagen hebben moeten doorstaan. Men heeft dit o.m. gedaan door het aanhalen van getuigenissen van troepeneommandanten. Na lezing blijft wel een gevoel van groote bewondering achter voor wat de troepen hebben weten te presteeren. Het

Stafwerk laat hier critiek hooren over de operatiën en zegt onomwonden, dat de pogingen tot het ontzet van Przemysl de strategie hebben beheerscht en hebben geleid tot een misschien niet in alle opzichten te verantwoorden beleid der O.H. legerleiding. Hoewel dergelijke critieken in Stafwerken niet gebruikelijk zijn, vermeen ik, dat de samensteller met deze uitspraak volkomen gelijk heeft. (Het 3e O.H. leger verloor in 14 dagen 89.000 man, dit is meer dan de helft van de sterkte.)

Voorts wijdt de aflevering belangrijke beschouwingen aan de besprekingen tusschen de Duitse en O.H. legerleidingen in Oppeln (19 Dec. '14) en te Berlijn (1 Jan. '15), waarin de tegenstelling der Falkenhaynsche en der Conradsche strategie tot uiting komt. De reeds bekende opvatting, dat er tusschen de beide legerleidingen veel wrijving is geweest, wordt in dit boekwerk bevestigd.

W.

Handleiding voor het onderwijs in de gymnastiek ten dienste van het Nederlandsche Leger, de Koninklijke Marine en het Leger in Nederlandsch-Indië, door Dr. W. P. HUBERT VAN BILLENBURGH, Res.-Majoor der Artillerie, Oud-Directeur der Militaire Gymnastiek- en Sportschool, Privaat-Docent aan de Rijks-Universiteit te Utrecht. Vierde omgewerkte druk. W. L. en J. BRUSSE's Uitgeversmaatschappij N.V. Rotterdam, 1930.

Het werk is gesplitst in drie deelen. Hoofdschotel is „De leerstof”.

Hierin zijn opgenomen: de oefeningen, soortsgewijze verzameld, de beschrijvingen der uitvoeringen van de oefeningen en de meest voorkomende fouten, terwijl, waar noodig, opmerkingen worden gemaakt. Vele teekeningen verduidelijken den tekst.

„De leerstof” wordt voorafgegaan door de „Inleiding”.

Deze beslaat ruim vijftig bladzijden en dient om aan hen, die met het onderwijs belast zijn, een denkbeeld te geven van de grondbeginselen, waarop het in de handleiding behandelde stelsel berust.

Terecht merkt S. bij de bespreking van de „Inleiding” op, dat slechts enthousiasme verwacht kan worden van dien onderwijzer, die overtuigd is dat het onderwezene, mits goed toegepast, goede resultaten *moet* geven. Het kan den onderwijzer dan ook niet anders dan verheugen, als hij leest dat bij den opbouw van het Zweedsche stelsel, voor wat betreft de hygiënische oefeningen, slechts van die bewegingen en houdingen is gebruik gemaakt, waarvan het nut medisch vaststond.

Het werk wordt besloten met een „Aanhangsel”, waarin behandeld worden de „gymnastische voorbereidingen” voor het zwemmen en het schieten, alsmede de oefeningen op de hindernisbaan.

De lezer zal bij vergelijking met voorgaande drukken bemerken, dat wel eenige oefenstof, met name lenigheidsoefeningen, is toegevoegd, maar dat de vierde druk voornamelijk ontstond uit de groote behoefte aan deze uitstekende handleiding.

S.

Ter aankondiging ontvangen.

De Conventie van Genève van 27 Juli 1929 tot verbetering van het lot van gewonden en zieken in de legers te velde, door H. BAKKER, Luitenant-Generaal tit. N.O.I.L. b.d., Legercommissaris van het Ned. Roode Kruis. Uitgegeven door het Hoofdbestuur van het Nederlandse Roode Kruis. 's-Gravenhage, 1931. N.V. Boekhandel v/h W. P. VAN STOCKUM & Zoon.

Wegwijzer voor Katholieken, die voornemens zijn naar Indië te vertrekken, en voor hen, die van Indië naar Holland komen, door P. J. F. J. SCHNEBBELIÉ, Directeur van het Katholiek Indisch Bureau.

HELMUT STELLRECHT. Trotz allem! Ein Buch der Front. J. F. LEHMANN'S Verlag. München, 1931. Prijs 4,50 Mark, geb. 6,— Mark.

Voorschriften Paardenvordering. N. SAMSOM, Alphen a. d. Rijn, 1931.
